

nota bene

Het magazine van Notaris.be

2022 • nr. 11

Vind je mij
leuk?
Neem mij
mee!

Acteur en
presentator

Axel Daeseleire

Het toppunt
van romantiek
Onvergetelijke
huwelijksaanzoeken
en trouwfeesten

Een afscheid is
ook een moment om
het leven te vieren

“Waarde
zit niet
in cash,
maar in
verhalen”

SAMENWONEN / TROUWEN

9

37

6

ERVEN / SCHENKEN

13

33

11

27

ONDERNEMEN

18

DE NOTARIS

30

KOPEN / VERKOPEN

40

COLOFON

Redactie en administratie

Fednot
Bergstraat 30-34
1000 Brussel
Tel. 02/505.08.11

Hoofdredacteur

Dirk Remmerie (Xpair Communication)

Verantwoordelijke uitgever

Jan Sap – Bergstraat 30-34
1000 Brussel

Coördinatie en eindredactie

Bart Azare, Gilda Benjamin, Margaux Dewitte,
Lorena Fernandez, Sébastien Procureur,
Dirk Remmerie, Maud Vanmeerhaeghe

Redactiecomité

Bart Azare, Gilda Benjamin, Margaux Dewitte,
Lorena Fernandez, Daan Paredis,
Sébastien Procureur, Dirk Remmerie,
Maud Vanmeerhaeghe

Redactionele bijdragen

Gilda Benjamin, Sophie Dancot, Margaux Dewitte,
Daan Paredis, Dirk Remmerie,
Maud Vanmeerhaeghe

Foto's

Thomas De Boever, Jan Crab

Ontwerp en lay-out

Peter Frison

Concept en realisatie

Xpair Communication

Drukkerij

Drukkerij Vanderpoorten

Contact (opmerkingen en suggesties)

notabene@fednot.be

● SAMENWONEN / TROUWEN

- **Marie** blijft bewust single: "Ook al ben ik alleen, ik wilde een eigen appartement om geen geld te verspillen aan maandelijkse huur." **6**
- Wat is een vertrouwenspersoon? **7**

Oh zó romantisch: de leukste huwelijksaanzoeken en trouwfeesten

- **Nariné** en **Vigen**: een magisch feest in het Atomium **9**
- **Margot** en **Stijn**: ja-woord in Wenen **10**
- **Clara** en **Rita**: spektakel in middeleeuwse stijl **11**
- **Lotte** en **Olivier**: op de knie op de Tafelberg **12**

- Naar de notaris in je trouwklaren: **Charlotte** en **Jeff** kiezen voor een huwelijkscontract. **13**

● ERVEN / SCHENKEN

- **Magda** en **Ronny** stellen voor een tweede maal hun testament op. "We hebben geen kinderen, maar wilden zelf kiezen wat er met onze erfenis gebeurt." **16**
- Ceremoniespreker **Lieke Biesmans**: "We zijn het afscheid nemen collectief een beetje verleerd." **18**

Sleutelmomenten

- Acteur en tv-presentator **Axel Daeseleire**
"Corona en een gebroken nek duwden me met mijn neus keihard op mijn eigen eindigheid. Het kan in een vingerknip voorbij zijn." **24**

● ONDERNEMEN

Twee vrienden, één onderneming

- **Nicolas Paeshuyse** en **Arne Wintraecken**: "We trekken een duidelijke scheidingslijn tussen onze BV en privé. De ene avond zakelijk met elkaar in de clinch gaan en de volgende samen op café. Dat is geen probleem." **27**
- **Tine Van Lommel** geeft ondernemersmicrobe door aan studenten: "De ingrediënten voor succes? Een goed team dat risico's durft te nemen, kansen ziet en grijpt en vooral hard werkt." **30**
- Laat de statuten van je vennootschap aanpassen. **34**

● KOPEN / VERKOPEN

- Waarom is de vastgoedmarkt zo bezig met energie en klimaat? **35**
- Huren of kopen? Ondernemer Frank Boghe deed het allebei **37**

● DE NOTARIS

- Geassocieerde notarissen **Philippe De Jonghe** en **Sylvie Verrewaere**: hoe een verschil in generatie een sterkte is **40**

Check onze blog

NotaBene is het magazine dat je nu vasthoudt, maar NotaBene is ook een blog. Met de regelmaat van de klok verschijnen er extra bijdragen die aansluiten bij de inhoud van het magazine. Zo vind je er tips en informatie op mensenmaat en gesprekken met bekende en minder bekende landgenoten, telkens naar aanleiding van een levensmoment waarbij ook de notaris een rol kan spelen.

www.notabene-magazine.be

KORT NIEUWS

Nieuw recht over de werking van verbintenissen

De laatste jaren heeft de wetgever niet stilgezeten. Nieuwe regels voor vennootschappen, nieuwe regels over goederen... en binnenkort nieuwe regels over de werking van verbintenissen. Met “verbintenissen” bedoelen we alles dat te maken heeft met de wereld van de overeenkomsten. Allemaal om ons ‘oud’ recht aan te passen aan onze moderne samenleving en onze nieuwe behoeften. Het nieuw ‘verbintenissenrecht’ werd in een nieuw jasje gestoken waardoor er minder discussies zullen ontstaan over bijvoorbeeld de werking van algemene voorwaarden in overeenkomsten. Ook nieuw: in uitzonderlijke gevallen kan de schuldenaar aan de schuldeiser vragen om het contract opnieuw te onderhandelen om een bepaalde aanpassing of een beëindiging te bekomen. Dit speelt wanneer een wijziging van omstandigheden de uitvoering van het contract buitensporig bezwaart. In die mate dat de uitvoering van de overeenkomst redelijkerwijs niet meer geëist kan worden... In een wereld die geteisterd wordt door corona, internationale politieke conflicten, en stijgende energieprijzen zou dat wel eens het verschil kunnen maken.

Napoleon zette de toon met zijn Burgerlijk Wetboek, maar ons recht staat anno 2022 dus allesbehalve stil!

Vind notariële akten gemakkelijk terug via Notaris.be

“We hebben wel ooit een huwelijkscontract afsloten, maar ja... bij welke notaris was dat nu weer?” Herkenbaar? In sommige gevallen kan het nuttig zijn om je akten te raadplegen of de notaris terug te vinden die je akte bewaart (de zogenaamde ‘minuuthoudende notaris’). Via Notaris.be kan je je zoektocht efficiënt beginnen. Als je je identificeert via je elektronisch identiteitskaart of via de app itsme, vind je in één oogopslag alle documenten terug die je sinds 1 januari 2015 voor een notaris hebt ondertekend. Op Notaris.be vind je trouwens ook een handig adresboek waar je alle notaris-kantoren kan terugvinden.

Maar wat als de notaris die je akte heeft verleden zijn ambt niet meer uitoefent? Dan is er waarschijnlijk een plaatsvervangende notaris. Via Notaris.be kan je de oorspronkelijke notaris van de akte terugvinden door de periode aan te duiden. Simpel en eenvoudig!

www.notaris.be/notariële-akten/mijn-akten

Mijn notariële akten

Vind je gemakkelijk je aankoopakte, huwelijkscontract, erfverklaring of splitsingsakte terug? Dit kan nu een eenvoudige manier via deze pagina.

Je notariële akte werd getekend in 2015 of later?

Je kan je akte terugvinden in onze databank. Wij zijn niet alleen je akte raadplegen, maar ook je akte tot andere documenten delen met andere mensen! Dit kan via [links](#), de digitale kluis aangeboden door het notaris.

Met Identi is het niet langer nodig om papieren bij te houden. Je administratie bewaren, ordenen en beheren kan online. Het enige wat je bij de hand moet hebben is je identiteitskaart (en kaartlezer of smartphone, eenzijdig of vrij).

Je kan ook toegang krijgen tot de akten van de vennootschappen waarin je een van de volgende functies bekleedt: bestuurder, gedelegeerd bestuurder, zaakvoerder, persoon belast met het dagelijks bestuur, lid van het directiecomité, lid van de directieraad, lid van de raad van toezicht, venstenaar, vaste vertegenwoordiger.

Als burgemeester heb je toegang tot de notariële akten van je gemeente.

Je akte werd getekend tussen 1950 en 2015?

Een notaris-kantoor bewaart je akte. Je kan een notaris-kantoor zoeken via [www.hanline.be/zoekfunctie](#). Mocht het de notaris die de akte had ondertekend niet meer in functie. Met [deze zoekfunctie](#) kan je gemakkelijk de minuuthoudende notaris terugvinden.

De minuuthoudende notaris is het notaris-kantoor dat je akte bewaart. Dit kan de notaris zijn die de akte had verleden, maar het kan ook zijn opvolger zijn als de notaris niet meer in functie is.

[Contact](#) [LinkedIn](#) [Facebook](#) [Twitter](#) [YouTube](#)

Geef documenten door aan je erfgenamen via Izimi

Izimi is de online digitale kluis van het notariaat. Met deze handig tool kan je documenten veilig bewaren, beheren en delen met wie je wil. Dit allemaal op een veilige manier. Maar voor wie zijn zaken op orde wil brengen voor zijn erfgenamen heeft Izimi nog voordelen. Erfgenamen die geconfronteerd worden met een overlijden, moeten veel papieren verzamelen. Op zo'n pijnlijk moment moet je als erfgenaam nadenken over allerlei zaken die je in orde moet brengen, zoals de aangifte van nalatenschap. Wil je je erfgenamen administratieve kopzorgen besparen? Dan kan je via Izimi je belangrijkste documenten in je digitale kluis steken. Je geeft aan welke documenten bij je overlijden aan je erfgenamen mogen vrijgegeven worden. Zo hebben ze alles snel bij de hand. Je verlicht hun zoektocht, zodat ze zich serener doorheen de moeilijke periode kunnen worstelen.

www.izimi.be

Op zoek naar de prijs van een huis of appartement in jouw gemeente? Check Notaris.be

De meest recente prijzen vind je op notaris.be/vastgoedprijzen. Voor alle gemeenten van ons land zijn gemiddelde prijzen en mediaanprijzen beschikbaar. Bovendien kan je per gemeente de prijsevolutie van de afgelopen vijf jaar consulteren en gemeenten met elkaar vergelijken. Dit alles dankzij een interactieve kaart en handige grafieken. Dankzij deze tool heb je meteen een uitstekend zicht op de huidige prijsevoluties op de huizenmarkt.

www.notaris.be/vastgoedprijzen

“Ik beschouw dit als een investering”

tekst Sophie Dancot / foto's Jan Crab

Toen Marie 27 was, besloot ze het heft en haar leven in eigen handen te nemen. Ze kocht als alleenstaande een appartement, waarvan ze twee kamers verhuurt aan vriendinnen.

In haar gloednieuwe appartement in Schaarbeek voelt Marie zich thuis. “Na tien jaar op kot en samen met anderen iets huren, vond ik het tijd voor iets nieuws. Iets van mezelf, waar ik ook qua inrichting volledig mijn eigen ding kon en mocht doen.” Haar blik blijft even rusten op de nieuwe muur die in de ruime woonkamer werd opgetrokken om een derde kamer te creëren. “Pas op, het is geen gewone muur,” glundert ze, “er zitten nissen in waar boeken en allerlei snuisterijtjes van op rommelmarkten passen.”

Marie is single en geniet van het leven. “Ik voel me vrij. Ik kan helemaal zelf kiezen hoe ik leef en hoe geen toegevingen te doen, voor niemand. Ik laat me leiden door mijn ingevingen. Ik reis veel met vrienden – zo nam een Rwandese vriendin me onlangs nog mee op verkenning door haar land. Ook op professioneel gebied ben ik gelukkig: ik ga naar huis wanneer ik dat wil en ik werk aan de projecten die me aanstaan. Ook voor mijn appartement was de keuze helemaal aan mij.”

En ze wist wat ze wilde: zo snel mogelijk iets kopen, om geen geld meer te verspillen aan maandelijkse huur, en om op redelijke leeftijd de lening afbetaald te hebben. Nog op haar verlanglijstje: een woonst met locatie Brussel, aangezien ze daar werkt – ze heeft sinds kort haar eerste vast contract op zak – maar ook in de buurt van vrienden, cultuur en restaurants.

Toekomstvooruitzicht van vijf jaar

“Ik ben dol op mijn appartement. Ik houd van het ruimtegevoel, de lichtinval, de charme van het parket, de schoorsteen, de moulures aan het plafond. Beneden is er plaats voor mijn fiets. De wijk is gezellig en multicultureel, en goed bereikbaar met het openbaar vervoer. Maar ik zie me hier enkel op korte of middellange termijn. Deze aankoop is een financiële investering geweest: in Brussel kun je genieten van een belastingvermindering bij de aankoop van je eerste woonst, op voorwaarde dat je er minstens vijf jaar gedomicilieerd bent. Ik denk dus in een tijdvak van vijf jaar, daarna zie ik wel waar het leven me brengt. Misschien verhuur ik dit appartement tegen een hogere huurprijs dan wat mijn afbetaling me maandelijks kost. Of ik verkoop het met meerwaarde, aangezien het nu per slot van rekening een driekamerappartement is geworden.”

Maar niet alles aan het traject verliep vlekkeloos. “Dit is een grote mentale en financiële last om in je eentje te dragen. Ik was bang om vast te zitten aan een lening en bewegingsvrijheid te moeten opgeven. Bovendien denkt de generatie van mijn ouders nog dat een dergelijke

aankoop voor het leven is. Ze begrepen niet meteen dat ik dit appartement als iets tijdelijks zie. Ik heb veel met hen gepraat. Op hen ingepraat. Ik had het namelijk niet gekund als zij er niet in hadden geloofd. Ik had hun steun nodig, zowel op financieel als mentaal vlak.”

Advies van een makelaar

“Het leven is opgebouwd uit kansen en de juiste mensen zullen altijd wel je weg kruisen als je ze weet te herkennen”, vertelt Marie opgetogen. Ze kon ook rekenen op de goede raad van vrienden die al een woonst hadden gekocht. “Zij gaven me de raad om de notulen van de algemene vergaderingen te controleren om te weten in wat voor staat het gebouw was en welke kosten er mogelijk op mij af zouden komen... Daar was ik zelf nooit opgekomen en toch gaat het hier vaak om grote bedragen!”

Een buurman die zich graag bezighoudt met vastgoed hielp haar om het bedrag van de werken te becijferen en op basis daarvan een bod uit te brengen. “Hij gaf me één gouden raad: vraag advies aan een makelaar. Die makelaar berekende het bedrag van het bod dat ik kon uitbrengen op basis van het budget waarover ik beschikte. En hij deed het verplichte rondje bij de banken voor me, zodat ik uiteindelijk een interessante lening kon afsluiten. Hij heeft me echt heel goed geadviseerd, wat het voor mij veel gemakkelijker heeft gemaakt.”

En later? Ook daar heeft Marie al over nagedacht. “Ik zie me de komende jaren zeker nog iets nieuws kopen. Maar kan ik wel twee leningen dragen? Ik wil dit appartement liever niet verkopen, maar als het moet, dan moet het. Het baart me ook zorgen dat mijn ouders me geen tweede keer zullen kunnen helpen.” Maar één ding is zeker: Marie wil vooruit. Met die sprankelende instelling dat alles – of toch bijna alles – mogelijk is.

Just say

'yes'

'yes'

'yes'

'yes'

De leukste huwelijksaanzoeken en trouwfeesten

Weinig waar met meer nostalgie en een grotere glimlach op teruggekeken wordt dan een huwelijksaanzoek of trouwfeest.

NotaBene verzamelde de leukste verhalen over een van de mooiste ja's uit het leven.

NARINÉ & VIGEN

Stel het je maar eens voor: de liefde kunnen vieren in het meest symbolische gebouw van onze hoofdstad. Daar kunnen Nariné en Vigen (34), die getrouwd zijn in het Atomium, zeker van meespreken.

“**W**at we wilden, was vrij duidelijk: ons huwelijk moest origineel zijn, of we zouden helemaal niet trouwen! Op 27 augustus trouwden we in het Atomium, op 17 september organiseerden we nog een kleine ceremonie tijdens onze huwelijksreis in Mexico, enkel voor ons twee.”

Zo'n locatie kies je natuurlijk niet toevallig of omdat je niet beter weet. “Voor ons heeft het Atomium een symbolische betekenis, we wonen namelijk in Laken. Eerst dachten we aan de Grotten van Han, maar die waren best moeilijk te bereiken. Het Atomium daarentegen bleek ideaal. De gasten kwamen via de beroemde roltrappen in de bol waar de ceremonie plaatsvond, en hadden ook toegang tot de toen lopende tentoonstelling. Dat maakte de trouw voor ons nóg uitzonderlijker, omdat we allebei wel een artistieke ziel hebben.”

Een honderdtal gasten had echt het gevoel dat ze een unieke ervaring aan het beleven waren. “Het Atomium zal er altijd staan, binnen tien of twintig jaar kunnen we dus aan onze kinderen laten zien op welke uitzonderlijke plek hun ouders zijn getrouwd. Het was een magische avond: de bollen waren prachtig verlicht en het uitzicht was fenomenaal. Bij hun aankomst waren de gasten een en al verbazing. Ze dachten eerst dat onze trouw ergens in een zaaltje dichtbij zou plaatsvinden, maar we hebben ze snel duidelijk gemaakt dat de ceremonie wel degelijk in het Atomium zou plaatsvinden!”

Niet alleen qua locatie, maar ook qua inrichting van de trouwzaal vormen Nariné en Vigen de uitzondering op de regel. “We hebben zelf voor de versiering gezorgd. Mijn man is decorontwerper en richtte de ruimte in. De rest heb ik samen met mijn mama geregeld: het meubilair, de bloemen... Mijn echtgenoot en ik wilden onze persoonlijk toets, van het begin tot het einde, goed zichtbaar maken. Ik geef mijn ideeën en hij geeft ze vorm, dat is toch geweldig, niet?”

Trouwen met fenomenaal uitzicht

Op en top romantiek in Wenen

MARGOT EN STIJN

Sinds haar Erasmusavontuur in de Oostenrijkse hoofdstad is Wenen een speciale plaats voor Margot. Dat Stijn uitgerekend die plek koos om haar ten huwelijk te vragen, kon op een enthousiaste 'ja!' rekenen.

“**W**e waren niet van plan een grote reis te maken afgelopen zomer, maar tussen het verbouwen door planden we toch een weekendje Wenen”, vertelt Margot. “Zes jaar geleden was ik er op Erasmus in de winterperiode, nu kon ik Stijn de stad laten zien in de zomer. Ik heb even gedacht dat, mocht Stijn me ten huwelijk willen vragen, dat de ideale plek zou zijn en ik geen ‘nee’ zou zeggen, maar die hint heb ik wijselijk voor mezelf gehouden. *(lacht)* Dat Stijn er zelf aan dacht om me daar te vragen, maakt het dubbel zo leuk.”

Dat Stijn iets van plan was, kwam niet als een verrassing, zegt Margot. “Het hele weekend lang sleurde hij een vest mee, terwijl het snikheet was buiten”, lacht ze. “Maar ja, hij had iets nodig om de ring in te kunnen verstoppen.” Uiteindelijk volgt tijdens een avondwandeling in de verlichte stad het huwelijksaanzoek van Margots dromen – en een volmondige ‘ja’.

“De foto’s die we jaren geleden tijdens mijn Erasmusperiode maakten, maakten we nu opnieuw. Mét ring aan mijn vinger. Wanneer we gaan trouwen, is nog niet zeker – eerst die verbouwingen tot een goed einde brengen. Maar ik moet toegeven dat het toch begint te kriebelen, ook al zijn we nog maar een week verloofd. *(glimlacht)* Toch maar eens een trouwlocatie zoeken binnenkort!”

RITA & CLARA

Clara Henrion (60) en Rita Vanderelst (63) gaven elkaar op 6 maart 2004 het jawoord. Hun trouw was het allereerste homohuwelijk in de regio Aat. Op 2 oktober hielden ze hun geloften in het Kasteel van Sombrefe tijdens een groot feest dat niemand ooit zal vergeten.

“Een traditioneel huwelijk? Nee, bedankt! We wilden het liefst van al de hele tijd met onze gasten meevideren, van het begin tot het einde, van de vroege tot in de late uurtjes”, vertelt Clara. “We moesten dus een manier vinden om tijdens de ceremonie iedereen samen te brengen, zowel onze vrienden als onze familie. Mijn schoonbroer organiseert evenementen die vaak in het teken staan van historische, vooral middeleeuwse spektakels. Hij bracht ons op het idee voor een feest in ware middeleeuwse stijl. We waren meteen verkocht. Omdat we niet wilden dat mensen speciaal daarvoor een dure outfit zouden kopen, hadden we voor alle gasten een tabbaard klaargelegd, een soort van middeleeuwse wapenrok. We hielden ook van het idee dat de gasten samen plezier zouden maken en aan spelletjes en andere activiteiten zouden deelnemen. Dat is volgens mij ook de reden waarom onze trouw zo geslaagd was.»

Stel het je maar eens voor: zeventig gasten op zo’n feest, precies een rollenspel. En hoewel niet iedereen elkaar kende, hebben ze samen veel plezier gehad en goed gefeest. “Enkele weken geleden lieten we de foto’s van het feest nog eens aan onze kennissen zien en bijna iedereen vroeg ons om een gelijkaardig feest te organiseren als we twintig jaar getrouwd zijn. Misschien doen we dat wel.”

Het werd een feest zonder stress, met alleen maar stralende gezichten. “Alles was tot in de puntjes geregeld. De grote buffetten creëerden een middeleeuwse sfeer, de gasten konden de hele dag door eten. ‘s Avonds werd in de versierde zaal van het kasteel een diner geserveerd op grote middeleeuwse tafels. Zelfs het eten werd niet geserveerd op borden, maar op droge sneden brood.”

Heel veel onvergetelijke momenten dus, maar wat is ze het meest bijgebleven? “De diversiteit van onze gasten, daar waren we toch wel mee bezig. Onze collega’s uit het ziekenhuis hebben samen met onze familie grapjes zitten maken. Er was geen dansvloer, geen farandole. Wel rustige muziek, gitaargetokkel, een vuurspuwer, en overal verwonderde gezichten. Ook het zonnetje was van de partij. Wat wil je nog meer?”

Een middeleeuwse bruiloft

“Altijd al van trouwen gedroomd”

De Tafelberg, een ring uit de boekskes en Zuid-Afrikaanse vrienden met een GoPro: meer was er niet nodig voor het Oscarwaardige huwelijksaanzoek van Lotte en Olivier.

“Ik droom al jaren van een huwelijk met alles erop en eraan”, vertelt Lotte. “Mooi kleed, groot feest, een dag in de *spotlights* staan... Dat ligt me wel. (lacht) Mijn lief Olivier krijgt al lang de vraag wanneer hij eindelijk op de knie gaat. Een paar maanden geleden vroeg hij om erover op te houden. ‘We zijn nog jong en hebben alle tijd van de wereld om te trouwen’, zei hij. Ik ging er dus van uit dat ik nog een tijd op mijn sprookeshuwelijk zou moeten wachten, maar blijkbaar was hij er toen al mee bezig.”

In hun laatste middelbaar gingen Lotte en Olivier allebei – met twee jaar verschil – op uitwisseling naar Zuid-Afrika, een reis die ze graag samen wilden overdoen. “Toen we afgelopen zomer drie weken verlof hadden, leek het ons het moment om onze Zuid-Afrikaanse vrienden op te zoeken en daarna met twee door te reizen naar Namibië”, zegt Lotte. Tijdens een wandeling op de Tafelberg was het tijd voor Olivier om de ring boven te halen. “We waren al een tijd onderweg en zouden pauzeren om te lunchen, maar Olivier en onze drie Zuid-Afrikaanse vrienden bleven maar zoeken naar ‘the perfect spot’ – zogezegd voor een foto. Ik kreeg het serieus op mijn heupen: ik had honger en wou gewoon eten. Het maakte mij niet uit waar we zaten, alles was hier toch mooi?”

“Toen we eindelijk dé plek gevonden hadden, vroeg Olivier of we op een uitstekende rots een *Titanic*-foto zouden maken. Ik moest met mijn armen open en mijn

rug naar hem toe richting de vallei gaan staan. Veel moeite voor een simpele foto op het middaguur, maar goed, ik deed wat hij vroeg. Omdat het eeuwen duurde voor hij achter mij kwam staan, draaide ik me om, maar ik zag hem op zijn knie zitten. ‘Het is niet mogelijk dat hij hier nu ook nog iets laat vallen’, dacht ik. Tot ik doorhad dat hij een ring vasthad. (lacht) Ik zei al ‘ja’ voor hij de vraag kon stellen. Onze vrienden hebben alles op beeld vastgelegd.”

“Er was geen betere plek of juister moment om me te vragen dan daar”, glimlacht Lotte. “We konden ons nieuws meteen vieren met een klein groepje vrienden, zaten op een prachtige locatie en genoten daarna nog twee weken van onze roze wolk in Namibië, gezellig met zijn tweeën. Zo konden we ons voorbereiden op het vragenvuur dat zou wachten bij thuiskomst. Om meteen op de meestgestelde vraag te antwoorden: we trouwen in september 2023!”

“Zekerheid voor later geeft ook nu al gemoedsrust”

Een echt aanzoek is er eigenlijk niet geweest en ook op een ring is het nog wachten, maar hun huwelijkscontract was wél in orde toen ze elkaar het ja-woord gaven, lachen Charlotte (31) en Jeff (31). “We wisten heel goed hoe we wat geregeld wilden hebben, maar het was de notaris die ons zei dat een huwelijkscontract daarvoor de beste optie was.”

tekst Maud Vanmeerhaeghe / foto's Jan Crab

Naar de notaris in je trouwkleren: het gebeurt niet elke dag, maar het is wel wat Charlotte en Jeff deden, zo'n dikke maand geleden. Pas een uur voor hun huwelijk zetten ze de laatste puntjes op de i voor hun huwelijkscontract. “Die aanpak past wel bij ons”, zegt Charlotte. “Het hoeft allemaal niet zo conventioneel te zijn.” Zo'n vijf jaar geleden leren zij en haar – toen toekomstige – echtgenoot elkaar kennen in Gent. West-Vlaming Jeff woont op dat moment in de studentenstad, Charlotte is van Rotselaar. Al snel gaan ze samenwonen in Charlottes *hometown*. “Toen we de lening voor ons eerste huis afsloten, hadden we op financieel vlak enkel de *basics* besproken. Dat veranderde toen we naar onze huidige woonst verhuisden, een schenking van mijn grootmoeder: ik kreeg het van haar op voorwaarde dat ik mijn broers en zus zou uitkopen.”

Poepsimpele oplossing

“Door die schenking had ik op financieel vlak een ‘voorsprong’ op Jeff, en was het huis in principe honderd procent van mij”, gaat Charlotte verder. “Dat laatste wou ik niet, want Jeff en ik hebben een gezin en hij

“We hadden zelf ingewikkelde redeneringen over hoe we onze wensen konden vastleggen, maar de notaris kwam met de oplossing en stelde een huwelijkscontract voor”

betaalt even goed voor de renovatiewerken. Bovendien wil ik hem beschermen mocht het fout lopen tussen ons, dus wilde ik hem als mede-eigenaar.” Geen gemakkelijke klus, zo blijkt. “Zelf hadden we hele ingewikkelde berekeningen gemaakt om onze wens vast te leggen. Me inkopen in het huis zou me volgens onze redenering twaalf procent belasting kosten”, zegt Jeff. “We gingen langs bij de notaris om raad te vragen, en zij stelde een huwelijkscontract voor. Dat idee leek ons zo simpel

**“Omdat het
familiehuis mee
in ons vermogen
zit, hielden we
rekening met
de mening van
mijn ouders”**

dat we niet begrepen dat we daar zelf niet op waren gekomen. *(lacht)* Door met Charlotte te trouwen en een huwelijkscontract op te stellen, zou het huis van ons allebei worden. Dat was wat we wilden, maar we legden graag ook een aantal bijkomende afspraken vast.”

Met familie rond de tafel

Omdat Charlottes vermogen deels is bepaald door de schenking van het familiehuis, houden zij en Jeff rekening met de mening van haar ouders bij de opstelling van het contract. “Charlottes vader heeft een zorgvolmacht voor zijn moeder, dus hij was sowieso betrokken bij de schenking van oma’s huis”, zegt Jeff. “Het was soms zoeken naar een evenwicht tussen wat Charlottes familie wou en wat wij voor ons gezin wilden, maar uiteindelijk zijn we er samen uitgeraakt. We lieten vastleggen dat Charlotte bij een scheiding de eerste keuze krijgt om het huis te kopen. Het huis staat namelijk naast dat van haar ouders en zij – en wij – zouden het jammer vinden mocht dat stuk familiegeschiedenis verloren gaan. En dan is er nog het meerwaardestukje van Charlotte: gaan we uit elkaar, dan wordt die extra inbreng eerst van ons totaal kapitaal afgetrokken en daarna het resterende bedrag in twee verdeeld.”

In eerste instantie is het koppel bezig met een regeling voor bij een eventuele scheiding, maar tijdens het proces rijpen ook andere vragen bij Charlotte. “Hoe langer we ermee bezig waren, hoe meer ik over de dingen nadacht. Wat als een van ons overlijdt? Voor Warre, ons zontje van één, wilde ik ook dat luikje in orde brengen. Nu ligt vast dat, mocht ik als eerste sterven, mijn meerwaardedeel van oma’s huis rechtstreeks naar Warre gaat, zodat dat in mijn kant van de familie blijft.”

Wel een trouwdag, (nog) geen ring

Het contract blijkt uiteindelijk niet alleen het middel om de wensen van het koppel te vast te leggen, maar is ook dé manier om Charlottes droom te laten uitkomen. “Ik hintte al langer naar trouwen,” glimlacht ze, “maar het kwam er maar niet van. De notaris gaf het welkome duwtje in de rug: drie weken na onze eerste afspraak bij haar gingen we naar het stadhuis. Een echt aanzoek is er dus niet geweest, een trouwdag wel. *(lacht)* Omdat we nog toevoegingen wilden doen aan het contract, was de definitieve versie ervan net op tijd klaar om mee te nemen naar het stadhuis.” Jeff knikt. “De afspraken zijn gemaakt, dus eigenlijk hoeven we daar nu niet meer mee bezig te zijn: dat is een geruststelling.” “Alleen die ring,” sluit Charlotte af, “daar ben ik eigenlijk nog op aan het wachten.” *(lacht)*

Praten over geld in nieuw samengestelde gezinnen: essentieel om conflicten te vermijden

Nieuw samengestelde gezinnen komen vaak langs bij de notaris. Zij zitten met heel wat specifieke vragen over hun vermogen: wie erft wat? Benadeel ik de kinderen uit een vorige relatie als ik trouw met mijn partner? Hoe kan ik zo veel mogelijk nalaten aan mijn partner... of juist aan mijn kinderen?

Als het over centen gaat, kunnen er al eens discussies ontstaan tussen plusouders en pluskinderen. Op voorhand een financieel evenwicht zoeken én open gesprekken voeren, is de oplossing om conflicten te vermijden. Dankzij een huwelijkscontract met een zogenaamd Valkeniersbeding, kan je heel wat regelen. Wettelijk gezien erft een huwelijkspartner altijd minstens het vruchtgebruik van de gezinswoning en de huisraad. Dat kan soms voor nare situaties zorgen als de plusouder geen goede verstandhouding heeft met de kinderen van de overledene. Met een Valkeniersbeding (in een huwelijkscontract) kan je – in samenspraak met je partner – zijn of haar erfrecht beperken, zelfs tot onder het wettelijk minimum. De enige grens: de langstlevende huwelijkspartner moet altijd zes maanden in de woning kunnen blijven wonen na overlijden van zijn of haar partner. Wil je er meer over weten? Nemen contact op met een notaris-kantoor.

Magda en Ronny stelden een testament op

“Blij dat we zelf onze erfgenamen konden kiezen”

Gemoedsrust. Dat noemen Magda (68) en Ronny (72) als het grootste voordeel van hun testament. Intussen bijna twintig jaar geleden stelden ze er voor de eerste keer een op, nu is de tweede versie van hun wensenlijst klaar. “Het is fijn om te weten dat onze nalatenschap zal gaan naar mensen die we zelf hebben kunnen kiezen.”

Het is meer dan vijftien jaar geleden wanneer Magda en Ronny aankloppen bij de notaris. Omdat ze dan zeker zijn dat er geen kinderen meer komen, beginnen ze na te denken over wat met hun nalatenschap zal gebeuren als ze er niet meer zijn. “Als een van ons twee overlijdt, zouden onze bezittingen automatisch naar de langstlevende partner gaan”, vertelt

Ronny. “Maar wat als we allebei overlijden? Omdat we geen kinderen hebben, zou alles naar onze broers en zussen gaan. Dat hield ons bezig. Onze band is niet met elk familielid even sterk, waardoor we graag zelf wilden kiezen wat met onze erfenis gebeurt.”

Veilige keuze

Het koppel maakt een afspraak met de notaris, daarna gaat het snel. “We wisten niet welke regeling de beste was voor onze wensen. De notaris raadde ons aan om een testament op te stellen en liet ons zien hoe we dat moesten doen. Daarna was het aan ons om te beslissen wie we wat zouden nalaten. We wisten dat we ook zelf, zonder tussenkomst van de notaris, een testament konden opstellen, maar dat deden we liever niet. Een testament opgesteld door de notaris leek ons het veiligst – en daarvan waren we zeker dat het honderd procent in orde zou zijn. Bovendien houdt de notaris een kopie bij en registreerde die ons testament in het Centraal Register van Testamenten (CRT). Dat konden we zelf niet doen, dat moet via de notaris gebeuren. Dat nu niks met ons testament kan gebeuren, geeft toch een extra gevoel van zekerheid.”

"We hebben eigenlijk enkel aan de notaris raad gevraagd", gaat Magda verder. "Hem vertrouwden we, hij gaf ons meteen alle informatie die we nodig hadden. Bovendien vinden we het toch persoonlijk, beslissen wie onze bezittingen krijgt. Daarom hebben we het er op voorhand niet over gehad met onze omgeving. Onze familie hebben we na de registratie van ons testament wel ingelicht dat we er een hebben, maar niemand weet wat er precies in staat."

Geen taboes

Of dat niet raar is, op je vijftigste maatregelen nemen voor als je er niet meer bent? "Voor mij niet", zegt Ronny. "Bovendien zijn financiën hier geen taboe. Ik was vooral blij dat die praktische beslommering achter de rug was. Hoewel, beslommering... Eigenlijk was ons testament opstellen een fluitje van een cent. Eens we wisten wat we moesten doen, was de regeling in een vingerknip in orde."

"Ik had het er iets moeilijker mee om over ons einde na te denken", antwoordt Magda. "We waren nog zo jong en ik ging ervan uit – nog steeds – dat we nog heel wat jaren voor de boeg hadden. Waarom dan denken aan ons overlijden? Nu ben ik blij dat we dat toen geregeld hebben. Door ons testament op jongere leeftijd in orde te brengen, hebben we onszelf onbewust de tijd gegeven om na te denken of ons testament er wel helemaal uitzag zoals we het wilden."

Gemoedsrust

Een dikke twee jaar geleden, net voor de coronahel losbrak, herzagen Magda en Ronny hun testament. Ronny: "Op die vijftien jaar tijd, sinds de eerste opstelling, was er wel wat veranderd in ons leven. Er zijn mensen belangrijker geworden, met anderen is de band wat verwaterd... Daarom hebben we een aantal mensen uit ons testament geschrapt. Verstand komt met de jaren, zeker? (*lacht*) Omdat die wijziging doorvoeren zo eenvoudig was, hebben we onze wensen meteen aangepast toen we er twijfels over begonnen te hebben. Het leven kan zo voorbij zijn, dus wilde ik zo snel mogelijk alles voor een tweede keer op orde hebben. Voor 2020 verschilden onze testaments iets van elkaar, nu zijn ze identiek."

Hun testament geeft hun gemoedsrust, zeggen ze in koor. "Het is fijn om te weten dat dat in orde is, dat we gerust mogen zijn voor tegen dat we er niet meer zijn", zegt Ronny. Magda knikt. "We hopen natuurlijk dat deze regeling in de nabije toekomst niet nodig zal zijn, maar mocht het toch de verkeerde kant opgaan, weten we dat we op onze beide oren kunnen slapen."

De fiscale erfenissprong

Doorgaans erf je laat in je leven. Kinderen die erven zijn vaak zelfs geen 'kinderen' meer, maar naderen de pensioenleeftijd. Ouders die de erfenis minder nodig hebben, kunnen daarom bewust kiezen om hun erfenis te verwerpen in het voordeel van hun kinderen. De kinderen erven dan in hun plaats. De erfenis wordt op deze manier evenredig verdeeld onder de eigen kinderen van de ouder. Dit heet de 'erfenissprong' of de 'generatiesprong'. De erfenis maakt als het ware een sprong en slaat een generatie over. De kleinkinderen erven rechtstreeks van hun grootouder.

Ook fiscaal kan dat interessant zijn. Verwerpt een ouder de nalatenschap, dan betalen de kleinkinderen vandaag de successierechten immers in functie van hun erfdeel. En niet te vergeten: één erfenis wordt slechts één keer belast (in de plaats van tweemaal: één keer via de ouders om dan weer later opnieuw belast te worden als het naar hun kinderen gaat).

Bovendien is de erfenissprong geen 'alles-of-niets'-verhaal meer. Een ouder die zijn kinderen een financieel duwtje wil geven, kan een 'doorgeefschenking' regelen: hij of zij kiest om zijn nalatenschap te aanvaarden om vervolgens, binnen het jaar, een deel van zijn erfenis belastingvrij door te schenken aan zijn kinderen. De verschuldigde erfbelasting is dan voor rekening van de ervende ouder, maar een deel van de erfenis kan op die manier toch naar zijn eigen kinderen gaan. Zonder dat zij daar belasting op moeten betalen! Er zijn wel voorwaarden: tussen de erfenis en de hierop volgende schenking naar een kind moet een duidelijk verband bestaan. Zo kan een ouder niet zomaar belastingvrij goederen schenken die niet uit de erfenis voortkomen. De schenking in het kader van een erfenissprong gebeurt via een notariële akte.

Meer informatie? Neem contact op met een notaris kantoor. De notaris zal met jou berekenen of deze optie voor jou interessant is.

“Afscheidsceremonie moet viering van iemands leven zijn”

tekst Maud Vanmeerhaeghe / foto's Jan Crab

**Ceremoniespreker
Lieke Biesemans
pleit voor anders
afscheid nemen**

Anders afscheid nemen, met ruimte voor persoonlijke verhalen en tijd voor de achterblijvers: daar droomt Lieke Biesemans (42), ceremoniespreker bij en het hart van Stories by Mabel, van. Als een manier om het leven te vieren, zo omschrijft ze zelf de woorden die ze bij het afscheid van dierbaren en onbekenden voorziet. “We houden de dood onterecht buiten de muren van onze huiskamer. Terwijl het net zo waardevol is om verdriet te zien als een manier om met elkaar te versmelten. Én om de mooiste verhalen van iemand samen te brengen.”

Nog maar heel recent rondde ze twee afscheidsceremonies af, vertelt Lieke Biesemans als we op een druilerige maandagmorgen haar voordeur binnenstappen. “Midden augustus kreeg ik telefoon van een man die zijn vrouw moest afgeven na veertien maanden strijd tegen kanker. Ze hadden een zoontje van een jaar. Ik nam ook afscheid van Stefaan, een papa van twee dochters die ook al zijn vrouw verloren was. Met hem maakte ik een audio-opname voor zijn meisjes. Zulke verhalen blijven aan je ribben kleven,” zegt Lieke, “maar ik ben heel dankbaar voor wat ik voor mensen mag betekenen in de donkerste periode van hun leven.”

Pannenkoeken van de bomma

Quasi per toeval schrijft Lieke intussen negen jaar geleden haar eerste ceremonie bijeen – de huwelijksceremonie van haar zus. “Ik was al jaren actief in het Europees Parlement toen plots mentaal het licht uitging. Het enige waar ik op dat moment energie kon uithalen, was dat huwelijk. We komen uit het katholieke Kempen en de familie van haar man is gelovig, dus een kerkelijke trouw lag voor de hand. Omdat dat alles was wat mijn zus niet wou, ging ik op zoek naar een alternatief. Ik kwam niet veel verder dan ludieke persiflages op de kerk, met nep-priesters die met wc-borstels zwaaien: zalig voor sommigen, maar niet voor mijn zus en haar partner. Dus ging ik zelf aan de slag. Ik sprak met iedereen die dicht en iets minder dicht bij hen stond, verzamelde kleine en grote verhalen en bracht al die puzzelstukjes samen in een ceremonie die hen op het lijf geschreven was.”

Lieke heeft de smaak te pakken, verlaat haar vaste job en bijt zich vast in huwelijksceremonies. Tot ze beseft dat ook afscheidsvieringen die persoonlijke noot zouden kunnen smaken. “Aan koppels vroeg ik steevast of ze iemand zouden missen op hun grote dag, maar vaak moest ik die vraag niet eens stellen: op zulke momenten zijn altijd sleutelfiguren te kort. Een beste vriend die er niet meer is, maar anders de ceremonie zeker weten op zijn kop had gezet. Of de bomma die, als ze er nog was geweest, waarschijnlijk het dessertenbuffet van pannenkoeken had voorzien. Na zo’n huwelijksceremonie, hoe *joyful* ook, kreeg ik altijd eerst reactie op de ruimte die ik had gemaakt voor mensen die er niet bij waren. Dat zette me aan het denken: als de minimale ruimte die ik voor overledenen voorzie op een huwelijk zo veel betekent, wat gebeurt er dan als we een volledig afscheid op een andere manier aanpakken? Als we anderhalf uur uittrekken om iemand te eren, met de meest persoonlijke verhalen en setting? Beantwoorden de afscheidsceremonies zoals we ze kennen eigenlijk wel aan wat we nodig hebben op zo’n moment?”

Samen rouwen

“We zijn afscheid nemen collectief een beetje verleerd”, gaat Lieke verder. “De kerkelijke muren waartussen we vroeger ons verdriet deelden, hebben veel van hun waarde verloren. Ook in onze huiskamers is weinig plaats voor de dood. Vroeger was het de normaalste zaak van de wereld om een overledene thuis op te baren. Wie wou, kwam afscheid nemen. Wie binnen en buiten liep, was er voor de achterblijvers. Iedereen rouwde samen. Nu wordt de dood zo goed en zo kwaad mogelijk buitengehouden: de professionalisering van de rouwindustrie heeft de dood uit onze huiskamers gehaald. De snelheid van het hele afscheidsgebeuren primeert bovendien boven het belang om samen op verhaal te komen. Maar verdriet wordt niet minder groot als er geen ruimte voor is, die rouwperiode moet je toch door. Waarom er dan niet bewust plaats voor maken?”

“Het zit soms in kleine dingen, maar een persoonlijk afscheid werkt helend”

“Ik spreek met iemands gezin, maar ook met vrienden, cafématen, collega’s, petekinderen... Als je al die mensen samenbrengt, gebeurt iets magisch”

“Vaak verkrampen we als iemand sterft. ‘We zullen maar luisteren naar die man in zwart kostuum met zijn map, want die weet wel hoe het moet.’ Geen slecht woord over begrafenisondernemers – ik ben blij dat ze er zijn – maar ik geloof dat het anders kan. Een afscheid verdient zoveel meer dan een draaiboek dat zowel voor een twintigjarige vrouw als voor een man van tachtig wordt gebruikt.”

Samen vieren

Persoonlijk, dat is het sleutelwoord in de afscheidsvieringen die Lieke voorziet. “‘Viering’, jawel, want ik geloof dat een afscheid ongelofelijk *schoon* kan zijn voor de nabestaanden.” Om de vieringen vorm te geven, praat Lieke met de hele entourage van de overledene. Via interviews met de achterblijvers probeert ze een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van hun dierbare. “Ik beperk me niet tot alleen de *inner circle* – het gezin

–, maar spreek ook met vrienden, cafématen, collega’s, petekinderen... Als je al die mensen samenbrengt, gebeurt iets magisch. Laat iedereen maar zijn stukje verhaal neerleggen om dat afscheid in te vullen. Want een dochter kent haar vader niet zoals zijn collega’s hem kenden. En de band die een vrouw met haar man heeft, is anders dan die van een kind met zijn peter. Door een veelheid aan mensen aan het woord te laten, creëer je ook een veelheid aan verhalen die de dichte familie niet kent. Zo bekijk ik een viering graag: als een aaneenschakeling van kleine cadeautjes voor de achterblijvers. Zo’n moment is geen heiligverklaring, wel een ontmoeting met hoe iemand voor altijd herinnerd zal worden. Met verhalen, beelden, muziek en veel liefde.”

Want meer dan voor woorden alleen zorgt Lieke ook voor een kader dat naadloos aansluit bij hoe iemand was. “Haar lievelingsbloemen op tafel, zijn favoriete Tomorrowland-muziek bij het binnenkomen... Het zit soms in

kleine dingen, maar zo'n persoonlijk afscheid werkt helend", zegt Lieke. "We kunnen een overledene niet terugbrengen, maar ik zorg er graag voor dat achterblijvers niet terug hoeven te kijken op een koude dag op een plek waar ze niet willen zijn, met eten dat ze niet willen eten – laat staan betalen – en een ceremonie die maar vijftig minuten mag duren omdat er al een volgende groep staat te wachten. Zo'n dag die niet klopt – 'ook dat nog'. Dat wil ik veranderen. Een persoonlijk afscheid doet niks aan het gat dat een overlijden slaat, maar het kan wel een stukje schoonheid en warmte brengen op het moment dat het leven zich in al z'n lelijkheid laat zien."

Bovendien brengt het mensen samen, zegt Lieke, herinneringen delen aan die ene persoon die hen allen verbindt. "Verdriet kan mensen uit elkaar drijven, maar ik heb al vaker mogen zien dat het mensen samenbrengt. Verdriet versmelt."

Kitscherig kerstfeest

Dat die persoonlijke manier van afscheid nemen stilaan meer gehoor krijgt, kan Lieke alleen maar toejuichen. "Ik merk een kentering bij mijn eigen generatie, die de meerwaarde van deze aanpak ziet voor hun ouders, kinderen of henzelf. Maar het gaat traag. Natuurlijk, verandering vraagt tijd, en ik begrijp dat de week na een overlijden niet het moment is om alle bestaande tradities – een rouwprentje, rouwkransen, pistolets met koffie – in vraag te stellen. Daarom moeten we het thema meer bespreekbaar maken in het dagelijkse leven. Wil iemand wel al die kransen die na de ceremonie alleen maar verwelken? Past een typisch vierkant rouwkaartje bij de veelkantige persoonlijkheid van oma? Durf vragen te stellen. Doe de dingen op je eigen manier, in alle eenvoud of net met veel geur en kleur. En laat je niet platslaan door al wat 'hoort'."

"Als dat kan, praat ik met iemand voor zijn of haar overlijden", gaat Lieke verder. "Het brengt mensen rust als ze voor ze sterven mogen vertellen over hun leven, de pijn en het graag zien. Ik durf dan een paar basisvragen te stellen: of iemand gecremeerd of begraven wil worden, bijvoorbeeld, of iemand belang hecht aan rouwdrukwerk. Die wensen respecteer ik altijd. Een jonge vrouw die tijdens haar ziekteproces heel wat bloedtransfusies nodig had gehad vroeg geen bloemen of kransen, maar bloeddonaties als steunbetuiging. Of de bloedgevers een selfie van zichzelf wouden nemen en die naar haar ouders wilden sturen? Zulke initiatieven vind ik heel waardevol, want die betekenen ook na haar afscheidsviering iets voor de achterblijvers."

"Maar een draaiboek met instructies rond welke muziek er op minuut dertien van de ceremonie gespeeld moet worden? Liever niet. Een afscheid is er niet voor de overledene zelf, maar voor wie achterblijft. Zij moeten dat afscheid op een manier kunnen invullen die voor hen helend is. Ik gun het mensen zo dat ze daar met een warm gevoel op kunnen terugkijken." Dat Lieke aan de boom met tradities durft te schudden, is intussen wel duidelijk. "Het vraagt moed om het anders te doen, dat besef ik. Een tijd geleden verzorgde ik het afscheid van iemand die een hekel had aan rouwkransen, maar gek was op Kerstmis. En zo gebeurde het dat op haar uitvaart kerstmannetjes stonden te blinken en lichtjes schitterden in alle kleuren. Haar afscheidsrede was niet *pinterest perfect*, maar wel hélemaal 'zij'. (*glimlacht*) Tien jaar geleden was zoiets ondenkbaar, vandaag is dat een van de opties die we hebben. Laat ons hopen dat wat we nu nog het buitenbeentje vinden, in de toekomst het nieuwe normaal mag zijn. En dat het traditionele, onpersoonlijke afscheid zoals we het vandaag nog kennen, dat dát 'anders' afscheid mag zijn in de toekomst."

Wat maakt iemand tot wie hij/zij is?
Welke momenten blijven iemand tot in
de eeuwigheid bij? In *Sleutelmomenten*
vertelt een m/v/x welke momenten de
sleutel zijn tot zijn (on)geluk vandaag,
op het vlak van relaties, ondernemen,
onderdak en afscheid.

“Ik ben niet honkvast, maar hou ervan om terug te keren naar mijn eigen plek”

tekst Maud Vanmeerhaeghe / foto's Thomas De Boever

Het is zijn eigen programma *Erfgenaam gezocht* dat hem aan het denken zette over wat hij belangrijk vindt en welke sporen hij nalaat, zegt Axel Daeseleire (54). “Ik was altijd al bezig met wat van mij zal overblijven als ik er niet meer ben, maar door die reeks zie ik dat in nog een ander perspectief. Waarde zit niet in cash, maar in verhalen, leerde de zoektocht naar verloren gewaande erfgenamen me.”

Afspraak met Axel in Antwerps café Zeppos, naar de gelijknamige kapitein die in de jaren 60 de toenmalige BRT kleurde. Qua symboliek kan het wel tellen: bij de nostalgie die als een zweem tussen de cafémuren hangt, haken we straks weer aan als we het over nalatenschap hebben. Maar eerst leukere dingen: de liefde, bijvoorbeeld.

LIEFDE & RELATIES

“In de liefde herken ik veel van wat ik in een tango zie: het passionele van elkaar aantrekken, het bijna-agressieve van elkaar afstoten. Die twee zijn voor mij onlosmakelijk met elkaar verbonden. Om het te doen slagen, moet je wel samenwerken, anders lijkt de dans nergens op.”

Wat betekent liefde voor jou?

“Ik maak graag de vergelijking tussen liefde en kunst, want die twee kan ik niet los van elkaar zien. Het draait allebei rond absorberen – van mensen, van objecten – en dat op de een of andere manier opnieuw naar buiten brengen. Door kunst te creëren, door in interactie te gaan met elkaar. Ik kan er heel filosofisch over worden, maar eigenlijk komt het hier op neer: liefde is veel meer dan samen gelukkig zijn tot de dood je scheidt. De echte essentie van liefde is abstract en niet te zien, maar maken we graag zichtbaar. Door arm in arm lopen, stil naast elkaar zitten zonder je ongemakkelijk te voelen, door een huwelijk... Maar de kern blijft ongrijpbaar. Daarom leunt de liefde voor mij zo dicht aan tegen kunst.”

Zou je zelf nog graag willen trouwen?

“Dat is geen must, maar ik zeg er geen ‘nee’ tegen. Trouwfoto’s van vrienden kunnen me ontroeren: mensen die hun leven willen bezegelen in een ceremonie of sacrament, ik vind dat *schoon*. Als ik ooit trouw, dan is het louter voor de symboliek. Er is een trend om bij alles papierwerk te betrekken, maar ik zie het huwelijk niet als een praktische overeenkomst – voor mezelf dan toch niet. Als dat anderen veiligheid kan geven, dan snap ik dat, maar voor mij is ‘graag zien’ de enige reden om in het huwelijksbootje te stappen.”

**“Liefde is veel meer
dan samen gelukkig
zijn tot de dood je scheidt”**

Wie is Axel Daeseleire?

Acteur, televisiemaker en dj Axel Daeseleire wordt in 1968 geboren in Gent, maar is naar eigen zeggen volbloed Antwerpenaar. Nog tijdens zijn toneelopleiding aan Herman Teirlinck krijgt hij een rol in *Ad fundum* (1993), een film van Erik van Looy. Zijn rol in *Flikken* betekent zijn doorbraak bij het grote publiek, de filmografie die daarna volgt is lang en divers. (Zelf haalt hij er graag twee hoogtepunten uit: "*Matroesjka's* was grappig en gruwelijk tegelijk. Elke acteur was daar op z'n best. Ook op *Terug naar Oosterdonk* kijk ik graag terug. En ik móet nog een derde noemen: *De Hel van Tanger*.") De jongste jaren verschijnt hij steeds vaker op het kleine scherm als reportagemaker. Van zijn reality-programma's koestert hij *Axel gaat binnen*, de docureeks waarvoor hij op plaatsen komt waar niet iedereen zomaar een voet binnenzet, misschien wel het meest. Het tweede seizoen van *Erfgenaam gezocht*, waarin hij op zoek gaat naar de rechtmatige erfgenamen van ongeclaimde erfenissen, is binnenkort te zien op VTM. Wanneer hij niet naar interessante verhalen speurt, creëert Axel die zelf: als schilder verzint hij 's nachts – er hangt niet voor niets 'Nachtdier' naast zijn deur – een veelheid aan wezens en figuren die tot leven komen op doek.

WONEN

"Ik ben geboren in Gent, maar voel me meer Antwerpenaar dan wat ook. Eigenlijk is die geboorteplaats een toeval-ligheid: ik ben verwekt in Antwerpen, mijn moeder heeft me negen maanden gedragen in deze stad, ik ben hier naar school geweest, woon er al mijn ganse leven... De enige reden waarom Gent als geboorteplaats op mijn identiteitskaart staat, is omdat mijn moeder van oorsprong Gentse is en haar gynaecoloog had behouden toen ze naar Antwerpen verhuisde. Vroeger vond ik het jammer dat ik van geboorte Gentenaar ben, nu doet het me nog weinig. Als iemand me ernaar vraagt, zeg ik dat ik Antwerpenaar ben, want dat ben ik ook voor de volle honderd procent."

Je woont en leeft in Antwerpen. Hoe nauw is die stad verbonden met je thuis voelen?

"Heel erg. Antwerpen is waar ik thuis ben. Pas op, dat betekent niet dat ik een huismus ben. Ik exploreer graag alle hoeken van de wereld. Toen ik jonger was, was dat nog in een beperkte cirkel rond die thuisbasis, maar hoe ouder ik werd, hoe verder van huis ik me kon amuseren. Ik ontdek graag nieuwe dingen, kom graag op onbekende plekken. Dat ik me elders op de wereld goed kan voelen, heeft er alles mee te maken dat ik altijd een eigen plek heb om naar terug te keren. Ik ben niet honkvast, maar vind het wel belangrijk dat die 'honk' er is."

Zodra het kon, kocht je je eigen stek. Vind je het belangrijk om iets van jezelf te hebben?

"Ik vond het fijn om de middelen te hebben om die stap te kunnen zetten, ja, maar ik ben me ervan bewust dat dat niet iedereen is gegeven. Als mijn inkomen ooit daalt of wegvalt, heb ik een extra zekerheid achter de hand. Met de huidige economie ben ik heel blij dat ik indertijd die stap heb gezet: ik beschouw mijn huis als mijn spaarpot."

"Mijn eerste huis heb ik verkocht omdat ik meer ruimte wou voor een eigen atelier. Dat plan is niet helemaal gelukt, want op het moment dat mijn moeder kleiner ging wonen, is haar halve bibliotheek bij mij terechtgekomen en heeft die de ruimte van mijn atelier ingenomen. Nu, twee jaar later, ben ik nog altijd aan het sorteren in die boeken. Ik vind het fantastisch om via die uitgebreide collectie mijn ouders beter te leren kennen – het doet me reflecteren over wat ik zelf wil nalaten. Van een groot deel boeken wist ik meteen dat ik ze wou houden. Een ander groot deel kwam op een 'misschien'-stapel, om daarna toch in mijn kast te belanden. (*lacht*) Hoe ik mijn selectie maak, kan ik niet zeggen. Dat gebeurt heel intuïtief, net zoals ik kunst benader."

ONDERNEMEN

“Om de twee jaar organiseren mijn broers en ik een kunstverkoop, D-Arts. Naar ‘Daeseleire Arts’, maar het is ook een verwijzing naar het dartsbord dat we daar ophangen en waarop mensen korting kunnen voegelpikken. (lacht) Dat speelse is een constante in mijn professionele leven. Acteren is spelen en ik presenteer Klopjacht, het televisieprogramma dat ‘een spel spelen’ als uitgangspunt heeft. Voor programma’s als Project Axel en Axel gaat binnen – waarin ik de schaduwkanten van de maatschappij laat zien – overheerst dat speelse minder, maar het is er wel: een goeie speler weet wanneer hij kan schertsen, maar ook wanneer hij serieus moet zijn.”

Zie je jezelf als een ondernemer?

“Ik ben geen CEO, maar voel me vooral een ondernemer in die zin dat ik zowel in mijn professionele als persoonlijke leven dingen op poten zet. Ik ben degene die de vrienden samenbrengt, organiseerde met kunstenaarscollectief ADAMAVA in het verleden exposities om onze kunstwerken tentoon te stellen en te verkopen, er is D-Arts met mijn familie... Ik heb door de jaren heen ook een aantal keer mijn statuut van loontrekkende naar zelfstandige veranderd, en omgekeerd. Sinds 2014 ben ik opnieuw volledig zelfstandige, omdat dat op dit moment het best bij mijn situatie aansluit. Ik ben dus ondernemend en denk over de dingen na, maar ik ben niet de persoon om bedrijven op te richten die veel geld opbrengen. Er zijn genoeg mensen die dat doen én goed doen. Ondernemen zit ‘m ook niet altijd in grootse dingen: ik speel bijvoorbeeld heel graag in films, maar zelf een film maken en daar vijf jaar van mijn leven aan wijden is niet mijn ding – voorlopig toch. *That’s totally fine.*”

NALATENSCHAP & AFSCHIED

“In mijn hal hangt een schilderij van Antwerpenaar Alphonse Mora. Nog altijd intrigeert het werk mij: het toont de Antwerpse De Keyserlei zoals die was ‘s nachts in 1962, met de tram die er toen reed, het plaatje van Sabena aan een van de gebouwen uit die tijd en reisbureau Wirtz dat je er toen nog kon vinden. Het toeval wil dat ik als Frans ‘de kleerkast’ Van Reeth, mijn eerste hoofdrol in de film Die!, datzelfde reisbureau moest overvallen. Door de symboliek van dat schilderij wil ik heel graag dat het bij Marc Punt terecht komt als ik er niet meer ben. Hij is de scenarist, regisseur en producent van Die! en ik ben hem nog altijd dankbaar om toen in mij te geloven en me die rol te geven.”

“Als mijn inkomen ooit daalt of wegvalt, heb ik een extra zekerheid achter de hand: ik beschouw mijn huis als mijn spaarpot”

Ben je bezig met het einde en je nalatenschap?

“Door corona heeft mijn leven aan een zijden draadje gehangen, de eerste helft van dit jaar moest ik revalideren van een gebroken nek na een ongeval in Thailand. Om maar te zeggen: het kan in een vingerknip voorbij zijn. Ik ben met mijn neus keihard op mijn eigen eindigheid gedrukt. Tegelijk vind ik het heel waardevol dat ons bestaan eindig is: dat geeft het betekenis. Die zes maanden waarin ik thuis was om te revalideren, ben ik alles wat ik heb, opnieuw gaan waarderen. Misschien is dat wel wat geluk betekent: verlangen naar wat je al hebt.”

“Ik was altijd al bezig met wat ik nalaat, maar dat heeft *Erfgenaam gezocht* nog eens scherp gesteld. Op dit moment gaat mijn volledige nalatenschap naar mijn moeder en broers. Dat is helemaal oké voor mij, daar hoeft niks aan te veranderen. Naast mijn huis – dat eigenlijk louter financieel betekenis heeft voor mijn nabestaanden – heb ik een hele hoop spullen met emotionele waarde. Die wil ik aan de mensen nalaten die er een connectie mee hebben. Het zou fijn zijn om daarmee een glimlach te kunnen toveren op het gezicht van wie mij dierbaar is. Dat heeft *Erfgenaam* me doen inzien: het gaat niet om die financiële nalatenschap, maar om alles daarrond. Waarde zit niet in cash, maar in verhalen. Nu we het erover hebben: de verdeling van die emotionele spullen moet ik dringend eens officieel laten vastleggen.”

Hoe zou je graag herinnerd worden?

“Ik hoop zelf herinnerd te worden om mijn *joie de vivre*. Ik beschouw dat als een kunst die ik redelijk goed hanteer. Daarvoor neem ik graag voorbeeld aan de oude Egyptenaren: overleed je daar, dan werd je ziel in de weegschaal gelegd en afgewogen. Wie genoeg levensvreugde had gevonden én geschonken aan anderen, mocht de Elysische velden betreden zonder er taken te moeten uitvoeren. Rijken namen daarom ushabti mee in hun graf, beelden van kleine ventjes die hen zouden helpen mochten ze in het hiernamaals tot werken gedoemd zijn. Ik ben er zelf van overtuigd dat ik daaraan zal ontsnappen, maar ik heb thuis toch een paar van die beelden staan. Je weet maar nooit.” *(lacht)*

Vrienden Nicolas en Arne richten samen een onderneming op

“Drie zinnen op een blad papier zijn onze enige onderlinge afspraken”

Waar studentenverenigingen al niet goed voor zijn. Nicolas Paeshuyse (31) en Arne Wintraecken (30) liepen er zeven jaar geleden niet alleen mekaar, maar ook de ondernemersmicrobe tegen het lijf. Vandaag proberen ze naast hun fulltime job samen de BV Urbin verder uit te bouwen.

“Als onze vriendschap lijdt onder de onderneming, stoppen we ermee.”

tekst Daan Paredis / foto's Jan Crab

F eestjes, groepsactiviteiten en het dagelijkse beheer van een studentenvereniging organiseren, smaakte voor beide heren naar meer. “Na ons studentenleven gingen we cohousen. We hadden veel ideeën en veel zin om samen iets te ondernemen, maar tijdens die eerste jaren werken is het er nooit echt van gekomen. Hoe langer, hoe meer begon het te kriebelen”, vertelt Arne.

Nicolas: “Zeker na een paar pinten op café kwam dat onderwerp telkens opnieuw ter sprake. Het was duidelijk dat we op dezelfde golflengte zaten: ‘Is het niet dit, dan iets anders, maar we moeten en zullen samen ondernemen!’”

De koe bij de horens

Tijdens de covid-periode is de bal dan echt beginnen rollen. Nicolas vertelt: “Een vijftal ideeën sneuvelden al in de conceptfase, het kwam maar niet van de grond. Daarom zeiden we tegen elkaar op een mooie dag: ‘Laat ons nu eens echt iets vastpakken waar we ons ding in kunnen doen en samen iets opstarten.’ We namen een blad papier en schreven beiden iets op in de zin van ‘Ik, Nicolas, en ik, Arne, verbinden ons ertoe om voor het einde van het jaar concreet aan de slag te gaan met een idee.’”

Arne vult aan: “Ik vond het wel belangrijk om de ander de zekerheid te geven en de gedeelde ambities op die manier uit te spreken. Want we hadden al wel wat bevestigingen gehad, maar nu was het serieus en tijd om de koe bij de horens te vatten.”

“De ene avond komen we zakelijk samen en gaan we in de clinch, de volgende avond drinken we als vrienden op het gemak een pint”

Afval

Die koe en die horens vonden Nicolas en Arne bij Voka. Ze stapten samen in een traject voor beginnende ondernemers. “Daar kwamen we in contact met iemand uit de verhuisindustrie en toevallig waren we in die periode zelf ook verhuizende”, vertelt Arne. Nicolas: “Dus dan hebben we dat proces tegen het licht gehouden en zijn we daarrond beginnen pivoteren. We vroegen ons af welke problemen we zelf tegenkwamen tijdens het verhuizen. Het antwoord: afval. Vooral de vele grote kartonnen dozen die rondslingeren.” Arne weer: “En dan zagen we dat er in grote buitenlandse steden al bedrijven bestonden die stevige verhuisdozen verhuurden. Zo kwamen we op het idee om dat ook te doen.”

Geen hobbyproject

Het resultaat: hun eigen onderneming Urbin. Ze verdeelden de opstartkosten *fifty-fifty* en kozen voor een BV. “Een vennootschap leek ons met twee een eerlijke keuze. Dat verplicht ons om bepaalde zaken op papier te zetten, het biedt een wettelijke basis waar we op kunnen terugvallen. En wederom is het een keuze die aantoont dat we er iets serieus mee willen doen. Een vof was fiscaal misschien interessanter op korte termijn, maar het is geen hobbyproject. We willen iets duurzaam uitbouwen.”

Nicolas: “En tegelijkertijd schermt een BV ons privé-vermogen af van professionele schuldeisers. Bij een BV staat enkel het vermogen van de onderneming waarborg. Zo kunnen we wat meer beschermd te werk gaan, zonder financieel al te veel risico’s te nemen. Zeker mochten we later nog meer willen inbrengen. Het is absoluut de bedoeling om te groeien en er eventueel voltijds in te stappen, maar we sleutelen nog aan ons concept.”

Easy going

Om een BV op te richten, moesten ze langs bij de notaris. Die hielp het duo met bijkomend advies. Nicolas: “Door onze economische studies kenden we de basis wel, maar voornamelijk rond de vormvereisten hadden we nog wat vragen. Ik moet zeggen dat onze notaris ons daarin heel goed heeft bijgestaan om alles rond te krijgen.” Arne: “We konden altijd bij haar terecht, ze was heel *easy going*.”

Vertrouwen

Op de basisafspraken in de overeenkomst van de BV en het eerder vermelde papier met ‘Ik, Nicolas, en ik, Arne...’ na, maakten de vrienden geen bijkomstige afspraken.

“We zijn pas sinds januari van dit jaar echt bezig, dus tot nader order volstaan die afspraken om aan correcte bedrijfsvoering te doen. We kennen mekaar goed en weten

dat we onze verantwoordelijkheid pakken. Vertrouwen is daarin een belangrijke factor”, zegt Nicolas.

Arne beaamt dat: “De helft is van mij en de helft is van Nico, we verdelen het werk en maken allebei intrinsiek de reflex ‘oei, ben ik niet te weinig aan het doen?’. Die mentaliteit zorgt ervoor dat we op dit moment geen nood hebben aan uitgebreidere afspraken.”

Nicolas weer: “Maar vanaf het moment dat de vennootschap sleur brengt op de vriendschap, stoppen we ermee. Het is het niet waard dat we daardoor geen vrienden meer zouden zijn.”

Arne vervolgt: “En we trekken een duidelijke scheidingslijn tussen werk en privé. Het gebeurt dat we de ene avond zakelijk samenkomen en in de clinch gaan omdat we een andere visie op iets hebben, en dat we de avond erna als vrienden op het gemak een pint drinken. Dat is absoluut geen probleem.” Waarop Nicolas snel inpikt: “Ah nee, pinten drinken is nooit een probleem, hé!” *(lacht)*

Nul euro nodig om een BV op te richten?

In tegenstelling tot vroeger moet je vandaag geen minimumkapitaal inbrengen om een BV op te richten. Er moet echter wel ‘een’ inbreng gebeuren om aandelen te krijgen. Een inbreng kan gebeuren in geld en/of natura, maar je kan evengoed knowhow en arbeid inbrengen. Daarvoor doe je een beroep op een bedrijfsrevisor.

Kan je dan met nul euro zomaar een BV oprichten? Niet echt. De vennootschap moet bij de start genoeg eigen vermogen hebben om haar activiteiten uit te oefenen. Een **‘toereikend aanvangsvermogen’** gesteund op een uitgewerkt **financieel plan**, is dan ook nodig. Zijn er onvoldoende middelen bij aanvang en leidt dat tot een faillissement binnen de drie jaar na oprichting? Dan riskeer je de zogenaamde oprichtersaansprakelijkheid.

Of er voldoende middelen waren bij aanvang wordt bekeken aan de hand van het financieel plan. Als ondernemer in spe moet je daarvoor voldoende aandacht hebben. Aarzel niet om erover te spreken met een accountant of een notaris.

**KU Leuven KICK
brengt onderwijsveld
en arbeidsmarkt
samen**

**“We willen
alle studenten
meer onder-
nemend
maken”**

Het onderwijsveld en de arbeidsmarkt sluiten hoe langer hoe meer op elkaar aan. Levenslang leren raakt meer en meer verankerd in elke bedrijfscultuur en waar de student-ondernemer of de prof-ondernemer vroeger een vreemde eend in de bijt was, zijn ze vandaag zo doordeweeks als boterhammen met choco. KU Leuven KICK-coördinator Tine Van Lommel wil de ondernemersmicrobe aan zo veel mogelijk studenten doorgeven.

Op een hoek van de Naamsestraat vlak bij de Oude Markt ligt Studio Start, een vestiging van KU Leuven KICK. Niet om straalbezopen studenten een schop onder hun kont te geven, wel om gemotiveerde studenten het nodige gereedschap aan te reiken om hun eigen onderneming uit de grond te stampen. Tine Van Lommel is er coördinator. “Een aantal jaar geleden hebben we Studio Start opgezet. Het is een *coworkingspace* waar we ondernemende studenten willen samenbrengen. Door elkaar te ontmoeten, kunnen ze mekaar inspireren en verder helpen.”

Terugvloeiën

KU Leuven KICK is de ‘ondernemende community’ van de KU Leuven. De ambitie van KICK is ondernemingszin aan de universiteit stimuleren. “We vinden het als hedendaagse universiteit heel belangrijk om daarop in te zetten”, zegt Van Lommel. “We hebben als samenleving nood aan wetenschap, technologie en innovatie om de uitdagingen van vandaag het hoofd te bieden. Door ondernemerschap aan te moedigen, kunnen universiteiten de kennis die ze genereren laten doorstromen naar de samenleving.”

Zwitsers zakmes

Studio Start is slechts een van de instrumenten aan het Zwitserse zakmes waar KU Leuven KICK over beschikt om ondernemerschap aan de universiteit aan te zwen- gelen. “Het Product Innovation Project, kortweg PIP, doet dat bijvoorbeeld ook. Een extern bedrijf schrijft daarbij een *challenge* uit waaraan een interdisciplinair team van studenten als deel van hun opleiding een heel jaar lang werkt. Dat gaat van probleemanalyse tot de presentatie van een *businesscase*. Zo hebben we telkens minstens zes projecten lopen, waar vijftig à tachtig

studenten bij betrokken zijn. Een ander voorbeeld is de KICK-challenge: dat is een interne businessplancompetitie waarbij studenten en medewerkers van KU Leuven ideeën met maatschappelijke impact kunnen indienen.”

KICK biedt een waaier van projecten aan om ondernemende studenten te ondersteunen. Alle projecten hebben een gemeenschappelijke noemer: “Interdisciplinair samenwerken. Wij bereiden de jonge wolven van de toekomst voor en de wereld staat vandaag voor heel erg complexe uitdagingen. Als we tot betere oplossingen willen komen, is interdisciplinair samenwerken essentieel.”

“Door ondernemerschap aan te moedigen, kunnen universiteiten de kennis die ze genereren laten doorstromen naar de samenleving”

Entrepreneurial mindset

Daarnaast begeleidt KU Leuven KICK studenten met een ondernemende ziel actief bij de uitwerking van zo’n idee of zelfs een eventuele opstart. “Jaarlijks kloppen hier een 140-tal teams aan met een idee, het ene al straf-fer dan het andere. We helpen hen om de juiste stappen te nemen om hun idee om te zetten in een onderneming. Meestal stippelen de studenten een plan uit tijdens hun studies en wagen ze nadien de sprong. Sommige studenten zijn enorm succesvol, anderen minder, maar van ‘falen’ kan je ook leren. Bij KICK zijn we geslaagd in onze opzet als we studenten kunnen laten proeven van de *entrepreneurial mindset* en als we die goesting kunnen doorgeven. En als het even kan ook wat nuttige *skills*. Wat een succesverhaal maakt? Een goed team dat risico’s durft te nemen, kansen ziet, die grijpt en vooral hard werkt.”

Research & development

Ook wanneer studenten doorstromen naar de academische wereld en zich in witte jassen hullen om experimenten uit te voeren – wanneer ze, met andere woorden, professor of onderzoeker worden – blijft de KU Leuven hen aanzetten tot ondernemen. “Hier komt

KU Leuven Research & Development in beeld, de Technology Transfer Office van KU Leuven. Die ondersteunt onderzoekers bij het opzetten van een spin-off, waarbij de universiteit 'haar kennis' transfereert naar een onderneming waarin de onderzoeker en de universiteit samen participeren. Door voor licenties te zorgen, of door uitvindingen te beschermen met patenten of octrooien, want niet alles moet een onderneming zijn."

Europa

De Engelse terminologie in het jargon van Van Lommel valt op. KU Leuven geldt als één van de meest innovatieve universiteiten van Europa en opereert daarbij in een internationale context. "De KU Leuven profileert zich zo en zet die woorden ook om in daden. Daarom hechten we er zo veel belang aan om al onze studenten, wat ze ook studeren, stuk voor stuk ondernemender te maken. Dat betekent niet dat ze allemaal een eigen bedrijf moeten opzetten, wel dat ze allemaal een aantal ondernemende vaardigheden meekrijgen om een stap voor te hebben op de arbeidsmarkt."

Universiteiten & ondernemen

Niet alleen KU Leuven, ook andere Vlaamse universiteiten trekken de ondernemerskaart. **UGent** organiseert een aan de KU Leuven gelijkaardige 'ondernemende community' onder de naam Durf Ondernemen: Do!. Aan de **UAntwerpen** kunnen student-ondernemers intekenen op gratis coaching-trajecten i.s.m. Voka. Samen met andere partners zoals Stad Antwerpen, Vlaio, andere Antwerpse onderwijsinstellingen *fuellen* ze ook entrepreneurship bij studenten in het overkoepelende initiatief TAKEOFFANTWERP. **UHasselt** staat studenten bij met StudentStartUP en organiseert, in samenwerking met Stad Hasselt en Genk en andere Limburgse onderwijsinstellingen, actieve begeleiding en stimulatie onder de noemer Pitch Please. Start. **VUB** geeft ondernemende VUB-studenten toegang tot een netwerk, workshops en een flexibele co-working space.

“Wij bereiden de jonge wolven van de toekomst voor, samenwerken is key”

“Sportkotters zijn gemaakt om te ondernemen”

Met Bakfits brengt Merthijn Roggeveen (24) op z'n bakfiets sport in de openbare ruimte en/of aan huis in groot Leuven. De bewegingscoach studeerde in juli '22 af als master in de bewegings- en sportwetenschappen. Twee maanden later startte hij Bakfits op.

“Het voorbereidende traject dat ik bij KU Leuven KICK liep, zorgde ervoor dat de basis voor Bakfits er al stond en ik na mijn studies snel aan de slag kon. Sportkotters zijn gemaakt om te ondernemen, dus zonder die begeleiding was ik waarschijnlijk ook een onderneming gestart, maar was het nooit zo vlot gelukt”, vertelt Merthijn. Na zijn stage in z'n eerste master kreeg hij het idee om sport aan huis te bezorgen met een bakfiets. “Mijn stageplek stimuleerde *out of the box* denken en ondernemen. Daar is het ondernemerszadje geplant. Ik ben er meteen na mijn stage als student-zelfstandige aan de slag gegaan. Dat kwam later trouwens goed uit, want ik kon Bakfits in diezelfde eenmanszaak-structuur onderbrengen.”

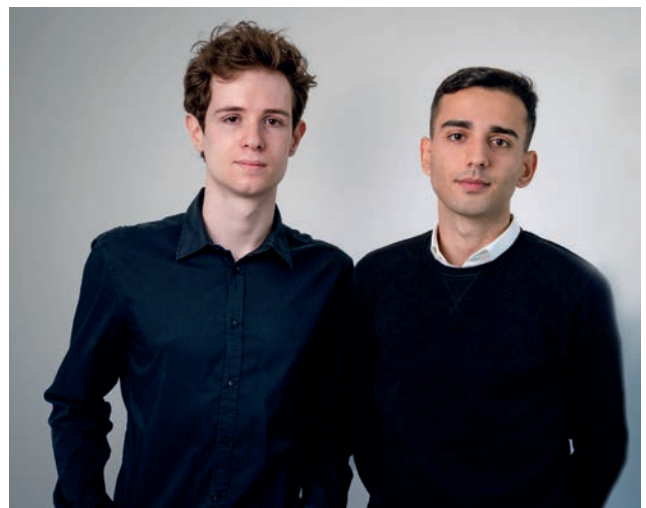
Merthijn nam de tijd om zijn idee tot in de puntjes uit te werken. KU Leuven KICK reikte hem daarvoor de nodige tools aan. “De coach hielp met een businessmodel opstellen, netwerken, alle nodige statuten in orde brengen... Ze stelde ook telkens een deadline voor de volgende stap na een feedbackmoment. Dat stimuleerde heel erg om echt aan de slag te gaan. Ik ben de universiteit heel dankbaar dat ze ondernemingszin aanmoedigt.”

“Je studententijd is de ideale tijd om risico's te nemen”

Simply Apply, de start-up van informaticastudenten Nima Chitgar (22) en Guillaume Lameyse (22) matcht skills van werkzoekenden met vacatures in de IT-sector door middel van artificiële intelligentie. KU Leuven KICK hielp hen door moeilijke tijden.

“In mijn familie is er niemand die onderneemt. Ik had wel dat idee, maar vond niet meteen mijn weg”, vertelt Nima. “Online zocht ik van alles op en ik klopte aan bij een professor. Die verwees me door naar KU Leuven KICK.” Precies wat Nima zocht. “Zij hebben me echt op weg geholpen. Je moet het schip zelf besturen, maar de persoonlijke coaching helpt om de koers te bepalen en grote stappen te zetten.” Halfweg 2021 was Simply Apply *up-and-running* en matchte die de eerste werkzoekende met een job. “Mijn compagnon en ik hadden het in die tijd wel moeilijk. De combinatie van stress voor school en voor het bedrijf werd even te veel. Maar ook daarmee konden we bij onze KICK-coaches terecht. De ondersteuning gaat verder dan enkel technisch en praktisch. Hun positieve, maar realistische mindset geeft altijd veel nieuwe energie om aan de slag te gaan.” En dat doen Nima en Guillaume dan ook. “Ik kon minder uitgaan, maar heb daar wel een balans in gevonden. Je studententijd is de ideale tijd om te ondernemen en risico's te nemen. Ik ben echt blij dat ik die keuze gemaakt heb.” Vandaag is Simply Apply gepivoteerd naar *saply.ai*. Het is nog een eenmanszaak, maar wanneer het duo in de zomer van 2023 afstudeert, is het plan om naar een BV over te schakelen. “Zo maken we meteen een afspraak met de toekomst.”

Heb je een vennootschap?

Laat tegen 31 december je statuten aanpassen

Wat zijn 'statuten'?

De statuten vormen voor ondernemers de grondregels van hun vennootschap. Wat kan je hier allemaal in terugvinden? Essentieel zijn natuurlijk de rechten en de plichten van de betrokken partijen. Maar in de statuten staan ook bepalingen over het aanvangsvermogen, de benaming van de vennootschap, de kapitaalaandelen en winstbewijzen, de werking van het bestuur... Kortom: de statuten zijn de basis van een vennootschap. Ondernemers die een BV, NV of CV oprichten, gaan naar de notaris voor de opstelling van de statuten.

Statuten evolueren met de vennootschap

Af en toe is het nodig dat ondernemers hun statuten opnieuw bij de hand nemen. Denk bijvoorbeeld aan het geval dat de onderneming van naam verandert. Of wanneer een ondernemer de opvolging van zijn vennootschap wil regelen en bepaalde zaken wil aanpassen aan de aandelen en de stemrechten. De statuten veranderen en evolueren dus mee met het bedrijf.

Nieuwe vennootschapsregels

Op 1 mei 2019 traden nieuwe, belangrijke regels in werking in verband met vennootschappen. Die nieuwe regels geven ondernemers onder andere meer flexibiliteit en mogelijkheden. Vennootschappen die opgericht werden na die datum vielen onder de nieuwe regels: ze werden opgericht volgens de nieuwe regels, hun werking verloopt volgens de nieuwe regels, en hun statuten zijn conform aan de nieuwe wet.

Maar wat met de *bestaande* vennootschappen? Daar werd een 'overgangsfase' voorzien met verschillende kantelmomenten. 1 januari 2020 was zo'n kantelmoment. Sinds die datum zijn de dwingende regels van de nieuwe wet automatisch van toepassing op de vennootschappen (dus ook deze die nog niet omgevormd werden). Zo bestaan sinds 1 januari 2020 geen 'bvba's' meer. Het werd vervangen door de benaming 'bv'.

Tijd voor actie

Maar de belangrijkste deadline is wellicht de datum van **31 december 2023**. Tegen 31 december 2023 moet je als vennoot immers je statuten aanpassen aan de nieuwe regels.

Ga je niet over tot een aanpassing, dan volgt een automatische omzetting van je vennootschap naar de rechtsvorm die het dichtst aanleunt bij de oude vorm... En dat is niet altijd een goede zaak. Aangezien statuten op maat van je wensen en de noden van je bedrijf opgesteld worden, blijft het beter om zélf doordracht te bekijken welke vorm het best bij je onderneming past. Een automatische omzetting ontslaat je trouwens ook niet van de administratieve lasten. Na een automatische omzetting moet je als bestuurder het initiatief nemen om de statuten effectief te wijzigen en binnen zes maanden een algemene vergadering bijeenroepen (ten laatste op 30 juni 2024). Je kan als ondernemer aansprakelijk worden gesteld voor elke schade die voortvloeit uit het niet-aanpassen van je statuten.

Een gouden tip: wil je zeker op tijd zijn? Stel dan je statutenwijziging niet te lang uit. Zo'n aanpassing van de statuten is immers niet in 1-2-3 geregeld. Notariskantoren zullen rond de datum van de deadline waarschijnlijk druk bevestigd worden met afspraken over statutenwijziging. Door op tijd een notariskantoor te contacteren, kan je met de nodige gemoedsrust nadenken over wat je in de toekomst precies wil voor je onderneming.

Waarom is de vastgoedmarkt zo bezig met het klimaat?

Er zijn verschillende factoren die de waarde van een woning bepalen, maar dat energiezuinigheid steeds meer aan belang wint, kan niemand ontkennen. Waarom is de vastgoedmarkt zo bezig met energie? NotaBene legt het uit.

De renovatieplicht komt eraan

Je hebt ongetwijfeld al gehoord van de renovatieplicht die eraankomt. Vanaf 1 januari 2023 moeten nieuwe eigenaars van energieverslindende woongebouwen in Vlaanderen (dat zijn woongebouwen met een EPC-label E of F) hun aangekochte woning binnen de vijf jaar na aankoop grondig energetisch te renoveren tot minimum EPC-label D. Energetisch renoveren wordt dus niet meer vrijblijvend, maar zal verplicht zijn. Het einddoel is dat elke woning tegen 2050 een label A behaalt.

Wat riskeer je? Vlaanderen.be spreekt van een administratieve geldboete van 500 euro tot 200.000 euro indien het label niet tijdig behaald wordt. Er wordt dan een nieuwe termijn opgelegd waarbinnen het label behaald moet worden.

Wie dus vandaag op huizenjacht gaat, zal mogelijk zijn notariële akte ondertekenen in 2023. Het is dus cruciaal dat je bij huisbezoeken rekening houdt met met renovatiekosten en die incalculeert in je budget.

Investeren in energiezuinigheid vermeerderd de waarde van een woning

De EPC-score van een woning heeft een impact op de verkoopprijs van de woning. Ter verduidelijking: hoe lager de energiescore van een woning, hoe energiezuiniger die is.

Volgens een onderzoek van 2019 van Sven Damen voor de KULeuven ("Het effect van het EPC en energetische kenmerken op de verkoopprijs van woningen in Vlaanderen") worden huizen verkocht met een EPC-score die 100 punten lager ligt, gemiddeld verkocht aan een prijs die 2,3% hoger ligt dan vergelijkbare woningen. Huizen met een EPC score tussen 100 en 199 zijn gemiddeld 10,9% meer waard dan woningen met een EPC-score tussen 400 en 499. Dezelfde trend zien we ook met de vraagprijs van huizen.

Energiezuinige huizen worden ook sneller verkocht. Hetzelfde onderzoek stelt dat woonhuizen met een EPC-score tussen 100 en 199 gemiddeld 25% sneller verkocht worden dan woningen met een EPC-score tussen 400 en 499.

Los van enige renovatieverplichting, is een energiezuinig huis dus goed voor de verkoopwaarde en ook dat trekt kandidaat-kopers over de streep.

Banken houden rekening met de energiezuinigheid bij het toekennen van een krediet

Wie huis kopen zegt, zegt lenen bij de bank. Juist omdat energiezuinigheid vandaag een impact heeft op de waarde van een woning, wil de bank ook bepaalde zekerheden. Vandaag vragen bank het EPC-attest bij je kredietaanvraag. Banken houden met andere woorden rekening met de energiezuinigheid van je pand bij het verlenen van je krediet. Ook dat is een aandachtspunt als je op huizenjacht gaat. "Als je een woning wil kopen die niet voldoet aan energienormen, zal je kredietdossier minder snel goedgekeurd krijgen en dat zal ongetwijfeld een negatieve invloed hebben op de waarde van woningen die een slechte energiescore hebben", aldus notaris Bart van Opstal, woordvoerder van Notaris.be.

Premies en steunmaatregelen van de overheid

Renovatieverplichting klinkt niet voor iedereen als muziek in de oren. Renoveren kost geld. Maar gelukkig laat de overheid eigenaars niet zomaar in de kou. De Vlaamse overheid voorziet een aantal premies en subsidies. Zo is er Mijn Verbouwpremie voor energiezuinige investeringen. Burgers kunnen die premie vandaag aanvragen via een online loket. Op Vlaanderen.be vind je trouwens een handige simulator om zelf te berekenen wat deze premie voor jou betekent.

Sinds 1 september 2022 kan je met Mijn Verbouwlening tot 60.000 euro renteloos lenen. Je vraagt dat aan via het Energiehuis van je gemeente. Mijn verbouwlening mag je niet verwarren met het renteloos renovatiekrediet, dat ook een steunmaatregel vormt. Dat krediet vraag je – samen met je hypotheek krediet – aan bij je bank. Ook bij Fluvius kan je nog terecht voor premies. Daar vraag je de EPC-labelpremie en de premie voor zonnepanelen aan. Verhuurders en huurder kunnen

een huur- en isolatiepremie aanvragen bij een projectpromotor. Ten slotte kan Fluvius ook helpen bij het financieren van een BENOvatiecoach die je begeleidt bij je renovatieproject.

Informatie over de voorwaarden en de procedures vind je terug op Vlaanderen.be.

Wat is het effect van klimaatdoelstellingen op de waarde van je huis? Hoe bepaal je eigenlijk de waarde van je huis? En wat moet je allemaal regelen om zeker te zijn dat je huis naar de juiste mensen gaat als je zou overlijden? Dat zijn maar een aantal vragen die aan bod komen in het boek *Een huis kopen zou niet moeilijk mogen zijn*. Het ideale kerstcadeau voor iedereen die van plan is om een huis te kopen, al een huis heeft gekocht, twijfelt om te kopen of kritisch wil nadenken over de werking van de onvoorspelbare, maar o zo boeiende vastgoedmarkt.

Zich wapenen tegen de grillige energieprijzen

Je kan er niet om heen: de energieprijzen schieten de hoogte in en dagdagelijkse energiebesparing is vandaag broodnodig. Energiezuinig renoveren (of BENOveren) heeft een duurzaam, besparend effect. Los van je intenties om je woning later te verkopen, is het aangenaam om je energiefactuur onder controle te houden door bepaalde stappen te nemen. Die investeringen hebben een rechtstreekse impact op je portefeuille.

Een grote energiekost is het verwarmen van je huis. Duurzaam verwarmen wint ook aan belang. De woningpas, een online toepassing van de Vlaamse overheid die relevante informatie over je woning en perceel bevat, geeft je vandaag ook informatie over de verschillende verwarmingsopties. Het adviseert je over welk verwarmingssysteem het meest gepast is voor je woning.

“Huren is niet per se weggesmeten geld”

Frank Boghe
huurde,
verhuurde,
kocht en
verkocht

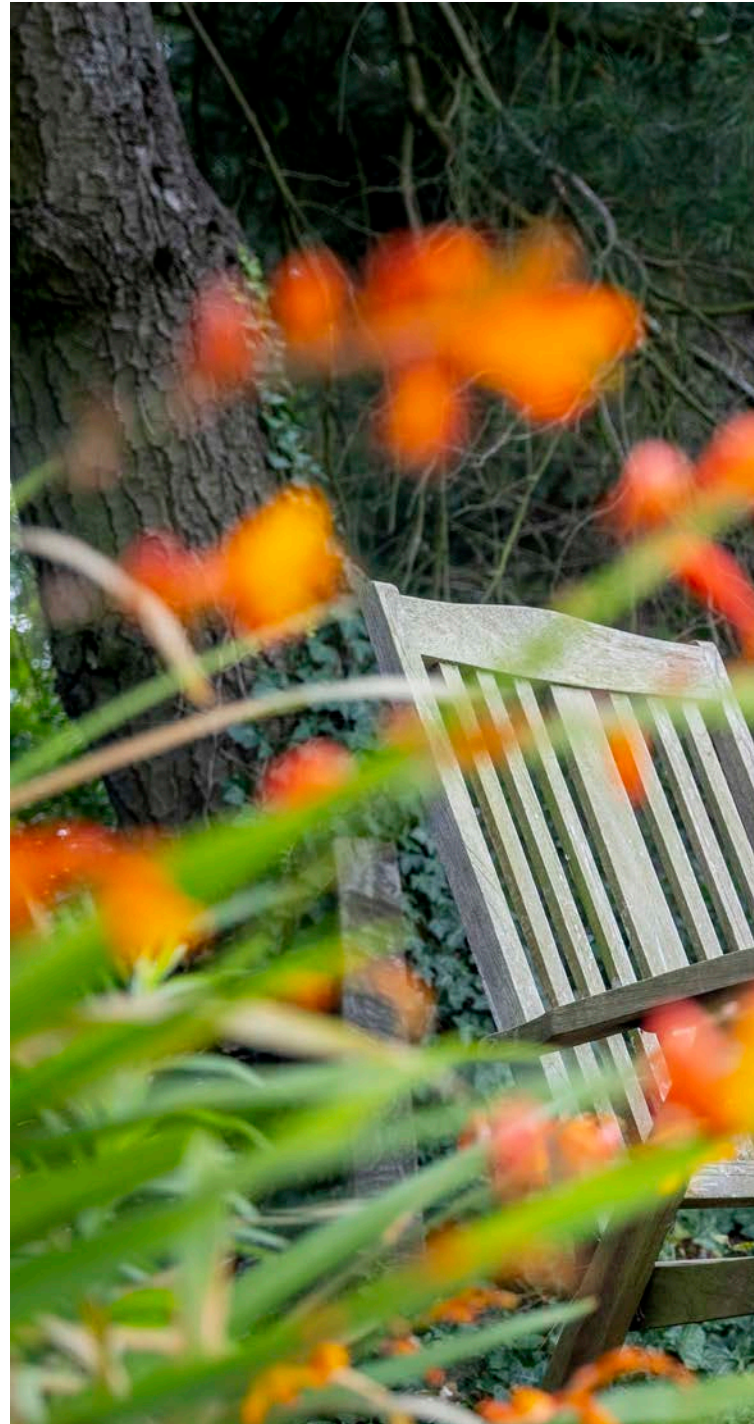
Huren, verhuren, kopen, verkopen: Frank Boghe (51) uit Bekkevoort kent de klappen van elke zweep op de vastgoedmarkt. Hij vertelt uit eigen ervaring over de volgens hem onderbelichte voordelen van huren. “Huren houdt opties open.”

Van ‘Huren is weggesmeten geld’ tot ‘Huren is andermans lening afbetalen’: soortgelijke uitspraken al eens horen waaien? Het idee dat een woning kopen financieel altijd een slimmere keuze is dan een woning huren, zit diep ingebakken in onze samenleving. “Ik zie dat anders”, zegt Frank Boghe (51). Hij is zelfstandig consultant en heeft verschillende jaren gehuurd, verhuurd, gekocht en verkocht. “Op een lening voor een huis betaal je intrest: daarvan kan je ook zeggen dat het weggesmeten geld is. Die leningkosten, het kadastraal inkomen, bijkomende belastingen, renovatiekosten... Noem maar op. Je zou eens moeten kijken hoeveel geld je echt ‘wegsmijt’. Daarom wil ik dat idee een beetje temperen.”

Lange termijn

Frank woonde altijd in z’n eigen appartement in Brussel. Tien jaar geleden wilden hij en z’n gezin de overstap maken naar een huis. Voordat ze tot de aankoop daarvan overgingen, huurden ze eerst vijf jaar een gelijkaardige woning om te weten of dat hen wel zou bevallen. Vandaag wonen Frank en gezin in hun eigen huis. “Als je koopt, moet je zekerheid op lange termijn hebben. Over je job, je relatie, de locatie waar je verblijft... Wie tien jaar na aankoop zijn woning weer wil verkopen, om eender welke reden, zal de kosten die bij de aankoop komen kijken heel moeilijk terugverdienen.”

“Als je jong bent en niet zeker weet in welke richting je loopbaan zal evolueren, als je nog geen vaste partner hebt... Dan kan je volgens mij beter huren. Je vermijdt een administratieve rompslomp en kosten. Die flexibiliteit is een troef. Je geld zit ook niet ‘vast’. Mocht je een zaak willen beginnen met kameraden, bijvoorbeeld, kan je dat geld erin steken. Of mocht je iemand ontmoeten en groter willen gaan wonen, een gezin stichten, of uiteindelijk toch nog verhuizen voor je werk... Huren houdt opties open.”

Hoe vroeger, hoe sneller

‘Maar als je je lening hebt afbetaald, is het huis van jou. En hoe vroeger je begint, hoe sneller je het hebt’, klinkt een ander argument voor kopen dan. “Dat je niet uit je eigen huis gezet kan worden, is zeker een valide reden om te kopen. Maar dat heeft niks met het financiële aspect te maken, natuurlijk. Daarbovenop: als je ziet welk kapitaal je moet inleggen bij de aankoop van een

“Twintig jaar verstandig beleggen met het bedrag dat je voor een huis betaalt, levert veel meer op dan dat huis”

“Wie tien jaar na aankoop zijn woning weer wil verkopen, zal de gemaakte kosten moeilijk terugverdienen”

woning... Als je dat twintig jaar lang verstandig belegt, verdien je daar veel meer aan dan wat het huis ooit waard zou kunnen zijn”, vertelt Frank.

De jaren vijftig

‘Koop een huis en verhuur het, dan betaalt iemand anders jouw lening af’, nog zo’n argument dat in het voordeel van kopen lijkt te pleiten. “In de jaren vijftig misschien, maar vandaag is dat volgens mij niet meer mogelijk. Een lening afbetalen is duurder dan de huur die je trekt. Een verhuurd pand is trouwens ook niet onbelast, dus dat brengt weer wat meer kosten met zich mee.”

“Ik leerde alle *ins* en *outs* van de Belgische wetgeving kennen toen ik zelf een tijdje verhuurde en een probleem had met een wanbetaler. Huurders zijn veel beter beschermd dan verhuurders. Tel daar de zorgen, kosten en risico’s bij die verhuren met zich meebrengt... Het is een fulltime job en iets waar ik bij voortschrijdend inzicht niet meer opnieuw voor zou kiezen.”

Nuance

Maar wat uiteindelijk de beste optie is, hangt natuurlijk af van ieders situatie, besluit Frank. “Stoot je op een goede deal om een huis te kopen? Doen! Stoot je op een goede deal om een huis te huren? Ook doen! Ik wil maar enkele onderbelichte voordelen van huren en nadelen van kopen aanstippen, en de uitspraak ‘huren is weggesmeten geld’ nuanceren.”

Blijven huren of toch maar kopen? Die belangrijke beslissing neem je niet onbezonnen. Om te weten of je financieel klaar bent om te kopen, klop je even aan bij een bank. Heb je vragen over de gevolgen van je aankoop op je leven en dat van je familie? Spreek er op voorhand over met een notaris.

DE NOTARIS

**“Sylvie heeft mij
geleerd opener van
geest te zijn”**

**“En Philippe mij
om pragmatischer
te zijn”**

“We hebben nog nooit teruggekeken naar onze overeenkomst”

***Buddy's*, zo noemen geassocieerde notarissen Philippe De Jonghe (51) en Sylvie Verrewaere (35) mekaar schertsend. De generatiekloof vormt geen obstakel, integendeel. Ze vormen een complementair duo. “De persoonlijke klik, op menselijk vlak, is het allerbelangrijkste”, zeggen de notarissen in koor.**

tekst Daan Paredis / foto's Thomas De Boever

Hoe kwam jullie samenwerking in een associatie tot stand?

Philippe: “Sylvie begon hier op kantoor als juriste en studeerde dan notariaat bij. Ze liep hier haar stage, deed examens en is na dat lange parcours kandidaat-notaris geworden. In de periode daarna waren we even naar mekaar aan het kijken zonder dat iemand de stap durfde te zetten om de conversatie over een associatie te starten. Op een zeker moment heeft een cliënt *les pieds dans le plat* gezet, zoals we zeggen. Hij vroeg toen we allebei aanwezig waren – en wetende dat Sylvie tot kandidaat-notaris was benoemd – of hij Sylvie dan binnenkort niet meer zou zien. Daarop heb ik gezegd dat we misschien toch eens met elkaar moesten spreken. Enkele weken later hebben we pizza's besteld op kantoor en een paar uur later was alles beklonken.”

Sylvie: “Er viel weinig te betwisten, alles was direct uitgesproken. Ik werk hier al sinds oktober 2011 en in januari 2020 zijn we geassocieerd. We kenden elkaars troeven en gebreken al langer, dus we wisten waaraan we begonnen.”

Was het een bewuste keuze om met iemand jonger/ouder in zee te gaan?

Sylvie: “Ja, ik heb altijd gezegd dat ik geen kantoor op m'n eentje wou runnen, maar samen met iemand met ervaring.”

Philippe: “Dat Sylvie hier voordien al een tijd gewerkt had, was op dat vlak voor mij het belangrijkste. Ik had dat bij andere kantoren eerder al gezien en merkte dat het op die manier goed werkte.”

Wat merken jullie van dat leeftijdsverschil in de praktijk?

Philippe: “Sylvie heeft veel recenter het examen afgelegd, dus haar juridisch-technische kennis is veel sterker, dat is logisch.”

Sylvie: “En ik denk dat ik wel mag zeggen dat ik digitaal meer mee ben. Dat is ook gewoon omdat ik heel erg geïnteresseerd ben in alle processen die de efficiëntie van ons werk ten goede komen. Ik ben het die op kantoor alle digitale volmachten verlijdt.”

Philippe: “En ik niet... Dat is een goed voorbeeld voor het artikel. (*lacht*) Het is niet omdat ik niet wil, en zeker niet omdat ik ertegen ben, wel integendeel, maar Sylvie doet dat zo goed... Ik heb het ook wel wat drukker als voorzitter van de Nationale Kamer, dat maakt het moeilijker om mijn aandacht te verdelen. Het zou voor mij trouwens onmogelijk zijn om dat mandaat uit te oefenen zonder Sylvie. Maar het een staat los van het ander, want we gingen al akkoord dat we zouden associëren nog vóór de vraag er kwam of ik bereid zou zijn om die functie op te nemen.”

Zijn er nog andere vlakken waarop jullie verschillen? Qua aanpak, stijl, visie op zaken?

Philippe: “We bevinden ons beiden op een andere plaats in ons leven. Sylvie heeft jonge kinderen, ik al iets oudere. Het is dus logisch dat we op bepaalde dingen een andere visie hebben. Vakanties, bijvoorbeeld. Ik ga al eens grotere reizen maken, terwijl Sylvie eerder dichterbij huis blijft. Maar we beseffen dat van elkaar.”

Sylvie: “Klopt. Dat generatieverschil neemt niet weg dat we heel goed overeenkomen, maar dat ligt meer aan onze karakters dan aan onze leeftijd.”

Philippe: “Al van in het begin dat Sylvie hier begon te werken, hebben we gemerkt dat we heel goed overeenkomen. Die klik op menselijk vlak is voor mij enorm belangrijk. Als er zich in de praktijk een probleem voordoet, of een vraag zich stelt, komen we in negen van de tien gevallen op hetzelfde antwoord uit, ondanks het leeftijdsverschil.”

Sylvie: “Inderdaad, soms vanuit andere invalshoeken weliswaar, want Philippe denkt aan andere dingen dan waar ik in eerste instantie aan denk, maar zo vullen we elkaar aan en uiteindelijk komen we meestal tot hetzelfde resultaat. We zitten op dezelfde golflengte. Maar ja, da's misschien ook een beetje omdat jij mij voor een groot stuk hebt opgeleid. Ik heb hier zo goed als al mijn ervaring opgedaan, dus een gelijkaardige visie krijg je dan bijna automatisch mee. Wat niet wil zeggen dat ik de zaken niet kritisch bekijk.”

Wat hebben jullie doorheen de jaren van elkaar geleerd?

Philippe: “Sylvie heeft me geleerd opener van geest te zijn, dingen met een meer open blik te bekijken, soms. Dat ze een halve generatie jonger is, speelt daar wel een beetje bij mee. We zijn tenslotte mensen met verschillende achtergronden, een verschillende jeugd, zo leer je altijd wel iets van elkaar.”

Sylvie: “Philippe heeft me geleerd pragmatischer met de zaken om te springen. Ik was in het begin veel emotioneler. We doen veel beslagdossiers en ik voelde me dan telkens erg betrokken, te erg. Ik trok me persoonlijke situaties van mensen aan en nam dat mee naar huis. Dankzij Philippe heb ik geleerd om iets meer afstand te nemen, nu en dan kordater te zijn. Je kan niet iedereen zijn miserie overal meedragen. Op het moment zelf kan je wel meeleven met de mensen, maar je mag er zelf niet onderdoor gaan.”

Het klinkt alsof jullie heel goed met elkaar overeenkomen. Hoe belangrijk is dat voor een associatie?

Philippe: “Tijdens de voorbereiding van onze associatie hebben we mensen van het notariaat gesproken en iemand daarvan zei: ‘Jullie gunnen elkaar heel veel.’ Ik denk dat dat – we zien dat al bijna drie jaar nu – zeker gebleven en misschien wel versterkt is. We hebben een grote waardering, een grote gunfactor voor mekaar. Volgens mij is dat cruciaal. Er zijn veel dingen die ik zonder Sylvie niet zou kunnen doen. Als er jaloezie speelt, is het sowieso een stuk moeilijker werken.”

Sylvie: “Daar ben ik het mee eens. We spreken over privé-zaken met elkaar en vertrouwen elkaar daarin. Als iemand eens een zware dag heeft, mag dat geventileerd worden en de ander heeft daar begrip voor. Wanneer Philippe er niet is, mis ik mijn *buddy* om eens van gedachten te wisselen. Overleggen, brainstormen over bepaalde zaken, dat vind ik heel belangrijk binnen een associatie. En alleen gaat dat natuurlijk niet.”

Philippe: “Dat is zeker wederzijds.”

Sylvie: “We hebben ook nog nooit teruggekeken naar onze overeenkomst, *allez*, ik toch niet. Tenzij dat bij jou anders is, Philippe?”

Philippe (*lachend*): “Nee, nee, nee!”

Sylvie: “Alleen al dat we niet moeten kijken wat onze onderlinge afspraken zijn, toont dat we goed overeenkomen. Ik kan me geen betere associé voorstellen.”

“Meestal vinden we vanuit een andere invalshoek dezelfde oplossing, ondanks het leeftijdsverschil” -

“Of je goed overeenkomt, ligt meer aan het karakter dan aan de leeftijd”

